

15 maart 2020

UNITÉ

FEBE

FEBELCEM

PARTNER VAN

infobeton.be

Departement Architectuur

SIGMA

COATINGS

Welkom terug beste lezer

Zoals elk jaar schrijft Existenz, een gedreven groep studenten burgerlijk ingenieur-architect aan de KU Leuven, een verhaal. Een verhaal dat gaat over architectuur, inzichten in kunst en het samenbrengen van liefhebbers en nieuwsgierigen. Dit jaar is het aan ons, de 25e jaargang. We gaan op zoek naar een nieuwe insteek en frisse ideeën.

In Unité, dat ondertussen al voor het tiende jaar op rij een belangrijk onderdeel van Existenz uitmaakt, schrijven we ons eigen deel van dit verhaal zoekend naar wat relevant is en wat beweegt in de architectuurwereld.

In deze tweede editie gaan we verder op zoek naar wat architectuur betekent in Vlaanderen en meer specifiek in Leuven. Wat is onze rol in deze wereld als studenten én als Existenz?

Vragen waar wij antwoorden op trachten te vormen, waarbij we ook eens bij de burens gaan kijken alsook de geschiedenis induiken. Met tot doel de discussie te voeden en open te staan voor eigen interpretaties.

Bovenal, een magazine opstellen doe je niet alleen. Daarom willen we graag enkele instanties en personen bedanken zonder wie het resultaat ondenkbaar was; het Departement Architectuur, de Faculteit Ingenieurswetenschappen, onze sponsors, onze redactie, gastschrijvers en fotografen. En natuurlijk U, onze lezer.

We wensen u veel leesplezier.

 Lotte Nuyts en Lucas Behets
Team Unité

INHOUD

1	Voorwoord
4	Locatie
6	Studentenlezing
10	XII Competition
12	Archipelago
16	Vlaanderen in zijn onderbroek
18	Welcome Back
22	EU Mies Van Der Rohe Award 2019
24	Groen gras
28	Constructie van een mythe
34	Uit de oude doos
38	Existenz in vrije val
40	Fotografie: Sybren de Boever
42	Maggie shelter
44	De Hoorn
48	Dankwoord

Meer dan 130 jaar geleden werd op deze eigenste plek de fonkelnieuwe Marie Thumas fabriek geboren. Een gigantisch complex waar bijna 90 jaar lang, dag in dag uit groenten en fruit ingeblikt zouden worden.

Na deze lange periode van continue bedrijvigheid begon Marie Thumas echter te sputteren. Niet langer zouden hier stapels conserven de fabriek verlaten.

In plaats daarvan zou het gebouw uit zijn comfortzone geduwd worden.

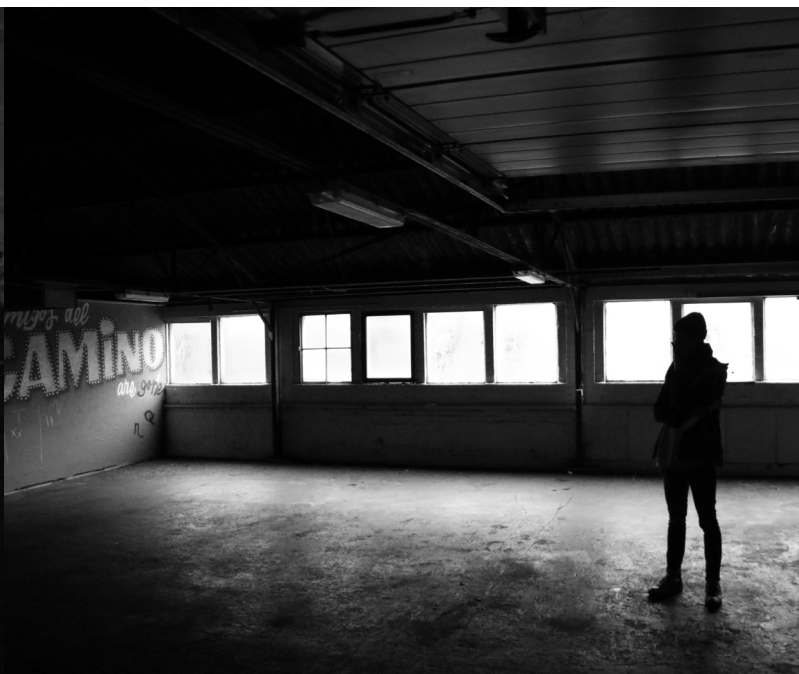
Dancing Manhattan deed zijn intrede. Maar het gebouw bleek bijzonder krachtig en toonde zich van zijn meest flexibele kant.

Na het korte bestaan van de Manhattan zouden talrijke clubs, verenigingen en bewoners neerstrijken op deze industriële site.

Jammer genoeg loopt deze oude dame nu op haar laatste krachten. Vol met lekken en andere gebreken is de nood aan een opwaardering broodnodig.

Met Existenz hopen we de waarde en het potentieel van deze prachtlocatie bloot te leggen en zo mee de start van een nieuw tijdperk te betekenen.

Het ga je goed Marie Thumas!

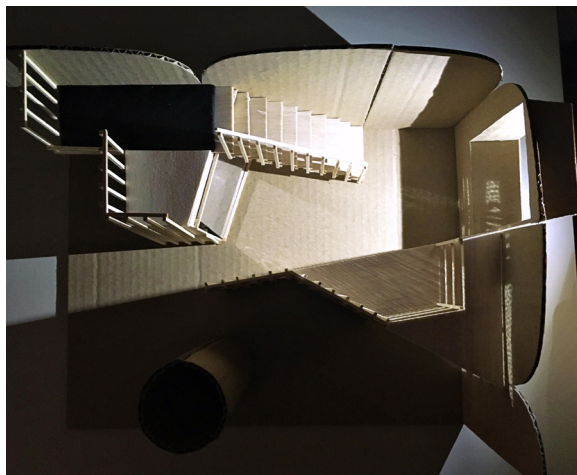

Naar jaarlijkse gewoonte werden ook dit jaar door de begeleiders de beste projecten voor elke studio geselecteerd. De gekozen groepen mochten met trots hun werk voorstellen tijdens een lezing in het STUK. Voor wie er 25 februari op de lezing niet bij kon zijn, is hier nog een overzicht.

1BIRA

ELINE VAN UYTSEL

De shelter werd ontworpen in het kasteel, in een lokaal dat half onder de grond ligt. Een grote gekantelde spiegel zorgt voor meer daglicht. De belichte oppervlakte wordt afgebakend door een halfhoge wand. Het bureau ligt tussen de lichtlijnen van raam en de spiegel. Ervoor staan rekken die de wand onderbreken een doorzicht creëren. Om het geheel zo compact mogelijk te houden kan de eettafel in een volume achter de spiegel gedraaid worden en ligt de slaapplek boven de spiegel. Door deze hoogte ontstaat er privacy en overzicht over het lokaal.

2BIRA

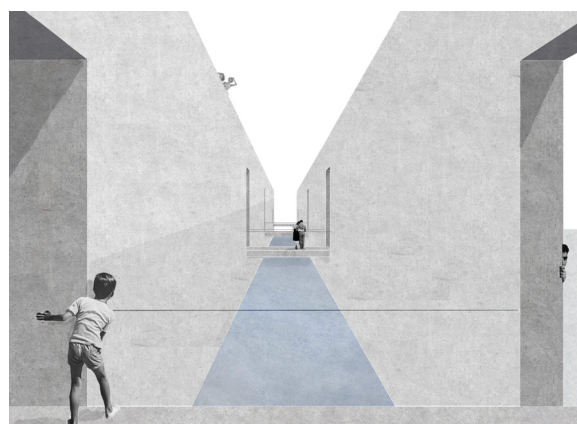
**SOFIE BIJNENS - JASMIEN KINNAER -
LUCAS VERHAEGHE - ANNELISE
VERRYDT**

Ons ontwerp is ambivalent. Het werkt zowel scheidend als verbindend.

Twee hoge muren definiëren een duidelijke grens tussen park en plein. Het moeten oversteken van die grens versterkt de ervaring van het park. Door het water tussen de muren te trekken, verbinden we de twee Dijle-armen en creëren we een unieke ervaring voor passanten op het land en het water.

Als overkapping kiezen we voor een structuur met ritmische balken, waarvan de ophanghoogte verstelbaar is.

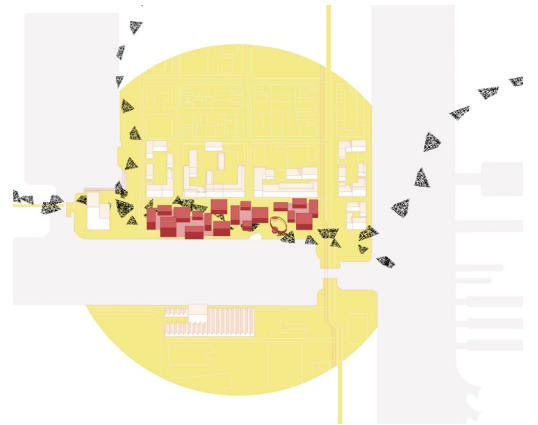
Die beweeglijkheid zorgt voor een geschikte configuratie voor diverse evenementen.

3BIRA

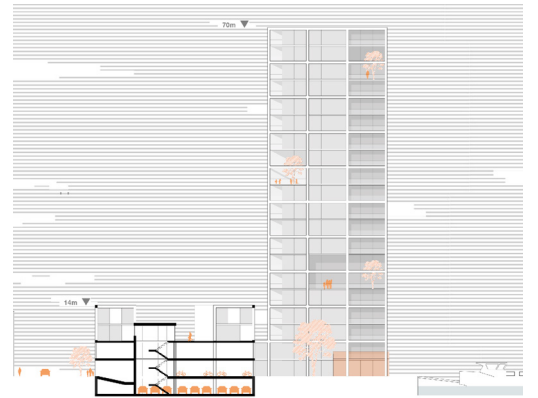
**LAURA DREESEN - HANNE HERMANS -
ELINE CLOONEN - LOTTE FRANSEN**

De heersende configuratie van de cadixwijk - het bouwblok volgens de gesloten randentypologie - wordt gerafeld. Door een herschakeling van de hierin aanwezige korrel, wordt de rand langsheen de dokken afgewerkt. Een sequentie van ruimtes ontstaat. Het stedelijk plein in het oosten vindt zo connectie met de zachte kade in het westen. De opeenvolging van pleinen zorgt voor een grote diversiteit waardoor iedere bewoner, voornamelijk het gezin, een persoonlijk herkenningspunt vindt. Bovendien stimuleert de samenwerking van de vier collectieve opgehoogde tuinen het samenkomen en ontmoeten vanwege hun onderlinge verschillen. Holtes, speelse doorzichten, interactie, duurzaamheid en eigenheid zijn in dit project de uitgangspunten.

**CASPAR VANOOTEGHEM - ANTON VERVOORT -
STEF VAN LEUGENHAEGE - ISABEL VERHAEGHE**

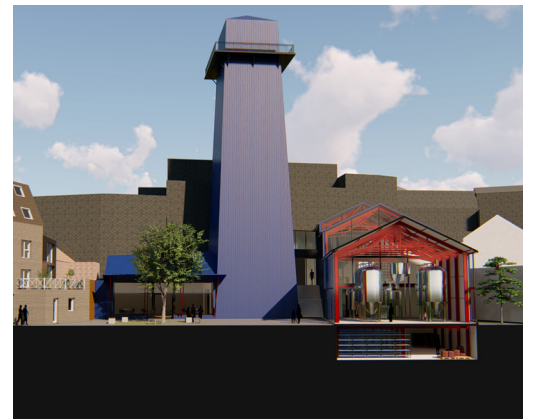
Het masterplan voor de Cadixwijk is gebaseerd op drie concepten. Ten eerste integreren we groen in de wijk. Aan de hand van een gradiënt van sferen wordt een overgang gecreëerd van een stedelijk plein naar een groen park. Daarnaast brengen we kleinschalige industrie opnieuw in het straatbeeld. Door middel van een raster wordt een flexibele structuur gecreëerd waarin wonen en werken gecombineerd kunnen worden. Ten slotte willen we voornamelijk gezinnen aantrekken. Enerzijds schakelen we in een woontoren verschillende eenheden rond een inham dat als groene collectieve tuin dient. Anderzijds worden bovenop de industriehal huizen voorzien die rondom een straat geschakeld zijn waar kinderen kunnen spelen.

**1MIRA ARCHITECTUURONTWERP
SAMUEL KLEIN - KATARINA LABATH**

Toewip Trippel

Hoe kan het hart van de Supercity-winkelpassage onder de Kinopolis meer lucht en leven krijgen? Kan de Lepelstraat meer betekenen in het stedelijke weefsel van Leuven? En welke toekomst ligt er weggelegd voor het oude café 'In de Toewip' en zijn vergeten staande wip? We brachten deze drie uiteenlopende vragen bijeen in het ontwerp van de kleine stadsbrouwerij Toewip, als verbinding tussen Lepelstraat en Supercity. Op die manier ontstaat nieuwe productiviteit in het stadscentrum. Een doorstart voor het erfgoed van Toewip en vormt Supercity een verbinding en doorkijk naar de staande wip en de nieuwe brouwerij in de Lepelstraat.

1MIRA BOUWTECHNISCH ONTWERP

LAURENS DUPULTHYS - NICOLAS WEYERS - STIJN DEMOLDER

We kregen als opdracht om een hedendaagse sacrale ruimte/polyvalente zaal te ontwerpen regio Herentals. Ons ontwerp is een 'gebouwbrug' over de Nete die een link maakt tussen het ziekenhuis en domein Le Paige. Er wordt ook ingespeeld op de toekomstige fietssostrade en andere wandelwegen. Verder verdelen wij de opgave in twee: een grote polyvalente ruimte voor het collectief en een kleine, intiemere sacrale ruimte voor het individu. Op zowel grote als kleine schaal streven we voor constructieve eerlijkheid. De krachtswerking van het gebouwbrug moet duidelijk leesbaar zijn en tevens tot een architecturale beleving zorgen. Structuur is architectuur.

1MIRA STEDELIJKE PROJECT

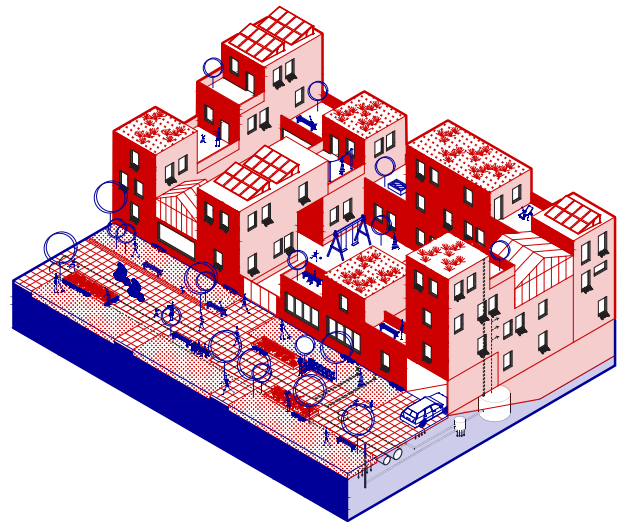
LOUISE-MARIE MOLDEREZ

WAGON X HOUSE is een geleidelijke verdichtingsstrategie in een district van wagon houses, een specifieke woontypologie in Boekarest.

Door de plotgrenzen in vraag te stellen, te investeren in gedeelde parkeermogelijkheden en collectieve en publieke functies te introduceren, zowel in de woningen als in het straatbeeld, stelt de strategie een aantal verdichtingsmodellen voor.

Deze werken op verschillende schalen en met verschillende actoren en kunnen bijna overal in een wagon house gebied worden toegepast.

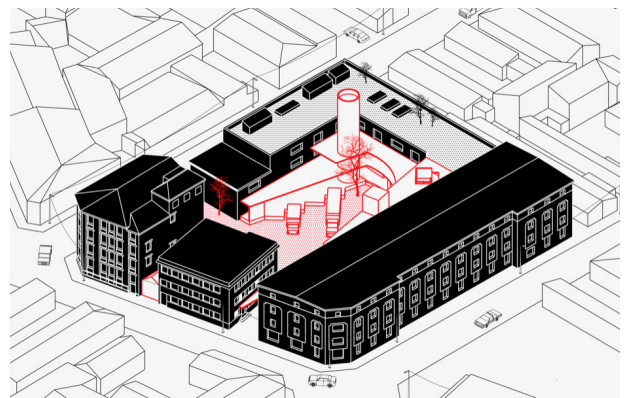
Op deze manier onderzoekt WAGON X HOUSE de evolutie van een straat waar een meer inclusief en klimaat robuuster leven in Boekarest kan plaatsvinden.

1MIRA STEDELIJK PROJECT

PLUK VAN BREMPT - ALEXANDRA VELCHEREAN

Garaj Co., a cooperative in the middle of Bucharest, offers flexible workspaces for and managed by makers and creators. Bringing makers closer to consumers, residents closer to the entrepreneurs and makers closer to makers, Garaj Co. seeks to reinforce multiple relationships between makers, dwellers and consumers while keeping value of this diverse economic ecosystem in the neighbourhood.

Woensdag 19 februari vond de jaarlijkse XII hour competition plaats, georganiseerd door Existenz. Dit is een ontwerpwedstrijd die een actueel onderwerp of dilemma binnen de architectuurwereld centraal stelt. De competitie was open voor alle architectuurstudenten van België. Uiteindelijk schreven 25 groepjes zich in. De opkomst was heel divers en zelfs enkele Erasmus-studenten namen deel.

Maar wat motiveert deze studenten, die in een zware en stresserende richting zitten, om hieraan deel te nemen? Is het de voorliefde voor ontwerpen of is het de ervaring die ze opdoen tijdens de competitie? Deelnemen is uiteraard gewoon leuk, maar winnen nog veel leuker. Er viel namelijk wat te winnen. Vectorworks en A+ waren belangrijke sponsors en zij voorzagen de prijzen voor de winnaars: 200 euro te verdelen over de groepsleden en hun winnend project gepubliceerd zien in het architectuurmagazine A+. Zeker de moeite dus.

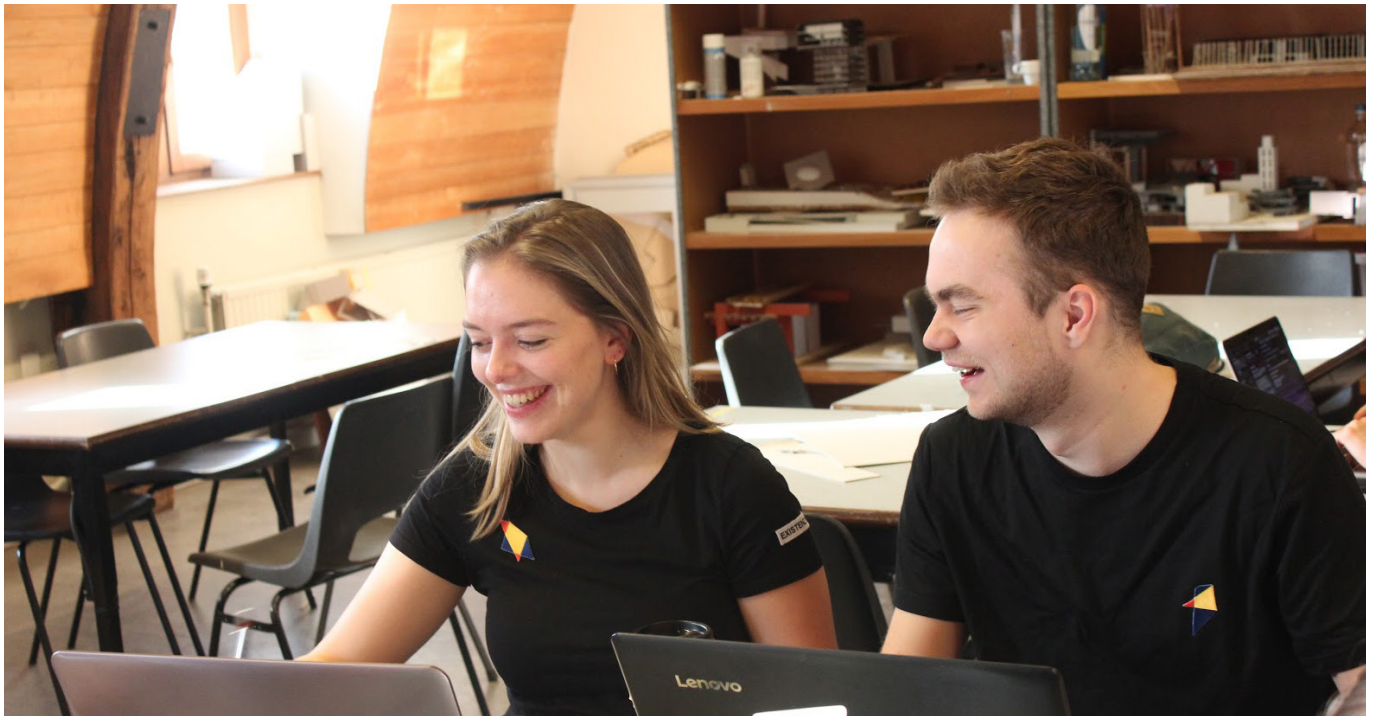
De dag begon rustig met een korte introductie gegeven door Existenz. De groepjes mochten zich ergens in het kasteel van Arenberg installeren om te werken, maar ze waren ook vrij om een andere locatie uit te kiezen. Het indienen van een poster binnen de twaalf uur was de enige vereiste.

Thema's zoals herbestemming en densificatie stonden centraal in de opdracht die zich focuste op het stationsgebouw van het station van Nijlen. Dit gebouw kwam in 2015 op de privémarkt terecht en is sinds 2019 bouwkundig erfgoed. Hoe kunnen we deze plek inzetten om niet alleen dit gebouw nieuw leven in te blazen, maar een katalysator te creëren voor het hele dorp en misschien zelfs daar voorbij? De deelnemers waren vrij in de invulling van de opdracht wat tot enorm verschillende aanpakken leidde. Er zijn dan ook vele wegen die men kan inslaan met deze topics. Het is en blijft een moeilijke kwestie, die herbestemming van gebouwen. Zeker als het gebouw zo een specifieke vorm of indeling heeft die al decennia of zelfs eeuwenlang gepaard ging met de functies die ze herbergde. Stationsgebouwen, kerken, fabrieken gelegen in stadscentra...de wereld verandert en dus moet ze anders worden ingevuld.

De deelnemers moesten zich twaalf uur lang ook geen zorgen maken over eten of drinken, want Existenz verkocht heerlijke croques, pasta, soep, brownies, crumble en nog veel meer. Dit deden ze uiteraard aan spotprijzjes.

Op het einde van de dag was het voor sommige groepjes nog even doorwerken om de deadline van 21u halen, maar ze konden meteen ontspannen op de receptie in het kasteel. Hier konden de studenten napraten over de wedstrijd en vergeleken sommigen zelfs de posters die ze hadden ingediend. Zij die wilden weten wie gewonnen had, moesten nog even geduldig zijn, want de externe jury zou pas twee dagen later samenkomen en de bekendmaking zal gebeuren op de Existenzweek.

 Arnaud Vander Donckt

 XII COMPETITION

 Voorbereidingen Existenzweek

archipelago

Archipelago is een architectenbureau met basis in Leuven en Brussel. Hun filosofie is dat elk project uniek is. Ze streven dan ook voor elke opdracht naar een contextgevoelige oplossing zonder daarbij toekomstige noden en duurzaamheid uit het oog te verliezen. Geïnteresseerd naar hun aanpak, stelden wij hen enkele vragen.

Ieder project proberen jullie op een eenvoudige manier te benaderen door middel van 4 pijlers. In architectuur zijn er natuurlijk altijd contradicties. Zijn er in zo'n gevallen pijlers die voorrang krijgen op anderen?

In elk project proberen we telkens de 4 thema's (programma, beleving, duurzaamheid, economie) maximaal te valoriseren maar ook een zeker evenwicht te bewaren. Die afweging is een dynamisch proces dat vooral door de context van het project wordt bepaald.

Archipelago is een samensmelting van 2 architectenbureaus, ar-te en baev. Vanwaar deze samenwerking? Kan het verschil in achtergrond tussen de 2 voormalige bureaus nog opgemerkt worden?

Beide bureaus kwamen enkele jaren geleden tot eenzelfde conclusie, namelijk dat het noodzakelijk was om meer te investeren in onderzoek en ontwikkeling van ontwerpconcepten en –methodologie. Om dit economisch haalbaar te maken drong schaalvergroting zich op. De samenwerking tussen een Nederlandstalig en een Franstalig bureau biedt ook de opportuniteit om een meer Latijnse en een meer Angelsaksische architectuurbenadering en – cultuur met elkaar te verbinden. Het is niet onze bedoeling om tot een volledige gelijkschakeling te komen. De cultuurverschillen zijn best wel verrijkend.

“De samenwerking tussen een Nederlandstalig en een Franstalig bureau biedt ook de opportuniteit om een meer Latijnse en een meer Angelsaksische architectuurbenadering en – cultuur met elkaar te

Naast het streven naar een architectuur waar iedereen zich beter in voelt, hebben jullie ook veel aandacht voor de werkomgeving van jullie medewerkers. Kan u voorbeelden geven van hoe deze harmonieuze werkomgeving wordt verkregen? Ook denkend aan het collaboratief management, hoe werkt dit in de praktijk?

Het werken aan projecten is in essentie een combinatie van persoonlijk engagement én teamwerk. Vandaar zowel aandacht voor de kwaliteit van de individuele werkplek als een grote variatie in (ruimtelijke) mogelijkheden om samen te werken. Om dit laatste in goede banen te leiden zijn communicatie, overleg en besluitvorming essentieel. We proberen dit zo 'horizontaal' mogelijk te organiseren zodat elke medewerker een maximale autonomie heeft. Om effectieve samenwerking tot stand te brengen moet je hierbij uiteraard een aantal basisregels respecteren. Deze zijn in een 'collaborative governance code' vastgelegd.

Hoe zorgen jullie als bureau voor een goede samenwerking tussen medewerkers?

Het is evident dat de combinatie van persoonlijk engagement en samenwerking beter werkt als je je 'thuis' voelt in een groep. Een aantal initiatieven om dit te bereiken nemen we zelf (teambuildingdag, bezoek projecten, ...). Daarnaast proberen we maximaal de voorstellen die vanuit de medewerkers zelf komen, te ondersteunen.

Archipelago is helemaal mee in het BIM-verhaal. Heeft dit een grote vooruitgang teweeg gebracht? Was het een grote aanpassing? Zijn er ook nadelen?

Wij beschouwen BIM voornamelijk als digitaal informatiemodel voor het bouwtechnische luik, maar wij zetten het ook in om onze communicatie met onze opdrachtgever te faciliteren (bvb. bij het opstellen van een Programma van Eisen), om de performantie van onze ontwerpvoorstellen te testen (bvb. daglichttoetreding) en om het projectbeheer te onderbouwen (bvb. planning, budget). Het BIM-model biedt vooral ook voordelen voor de aannemer(s) en de opdrachtgever mogelijkheden om het bouwproces zelf te vergemakkelijken. Al deze mogelijkheden verzwaren wel de opbouw en het 'onderhoud' van het model. Het is dus belangrijk hier bij de opstart goede afspraken over te maken.

 CERA-gebouw

 Maquette CERA-gebouw

In jullie projecten is er ook altijd aandacht voor inpassing in de stedelijke context en verdichting van de stedelijke weefsels. Hoe denken jullie dat dit verder zal evolueren? Hoe zien jullie de stad van de toekomst?

De stad is voor ons dé plek waar interactie en ontwikkeling mogelijk is. Het is niet zonder reden dat het belang van de steden op wereldschaal enorm toeneemt. De stad is de plek bij uitstek waar de in het verleden in monofunctionele entiteiten uiteengelegde wereld terug kan samenkomen. Door de digitalisering kunnen heel wat processen (productie, onderzoek, administratie, ...) opnieuw kleinschaliger georganiseerd worden. De stad is dan de ideale plek om deze micro-processen met elkaar en met het wonen te laten interageren.

Jullie zijn gebaseerd in Leuven en Brussel. Waarom hebben jullie deze locaties gekozen?

De twee locaties zijn historisch bepaald. ar-te is in Leuven ontstaan, baev in Brussel. Het zorgt ook voor een goede geografische spreiding: Nederlandstalige projecten worden in Leuven uitgewerkt, Franstalige projecten in Brussel

Hoe zien jullie Leuven? Wat zijn de kwaliteiten en wat zijn de gebreken/kansen?

De aanwezigheid van de KU Leuven en haar netwerk (UZ, IMEC, ...) maakt dat Leuven het niveau van een modale centrumstad overstijgt. Door de relatief kleine schaal is er wel het risico op 'scheefgroei'. Leuven is ondertussen de duurste woonstad in Vlaanderen geworden.

Als u een project mag kiezen waar u het meest trots op bent, welk is dat dan?

Op het Cera-gebouw in het centrum van Leuven zijn we best fier, zowel omwille van het proces als van het eindresultaat. We hebben dit project samen met Cera kunnen initiëren en daarna samen met Robbrecht & Daem en Studio Roma uitgewerkt tot een nieuwe 'landmark' in het centrum van Leuven.

Misschien heeft u hem al opgemerkt; het mini paviljoen van Existenz. Het afgelopen academiejaar is het mini paviljoen heel Leuven rondgereisd en nam het een plekje in voor elke voormalige Existenz locatie.

Vlaanderen in zijn onderbroek

Soms moet je het niet te ver zoeken. Tijdens één van de wandelingen in de eigenste studentenstad viel me iets grappig op. De statige boulevard die de Tiensestraat verbindt met het stadspark is er niet zomaar één. Het is een in-situ expositie van het Vlaamse bouwen. Meer bepaald van de fameuze achterkant.

In het land waar de kroonlijst heilig verklaard is en men dus ter compensatie zijn zinnen helemaal zet op de zelf veroverde unieke achterbouw, om daarin vervolgens de eigen ziel helemaal in te leggen. Of, iets praktischer, voor die extra badkamer, berging of toilet. Pure kunst. En dat staat daar gewoon te staan, open en bloot voor de flaneur. Achterkant wordt voorkant.

Zoals het bij een serie voorbeelden van een bepaalde typologie hoort is deze selectie de crème de la crème. Een variatie van afbrokkelend tot het allernieuwste model. Met als curator de tijd en de bouwreguleringen, of het gebrek van dit laatste.

Innovatief bouwen

Gezellig bijbouwen. Het lijkt een duurzaam en modulair gebeuren. Je bouwt een duurzame robuuste basisunit om daar, als er vraag naar is, een uitbreiding aan toe te voegen. In de realiteit is vooral het vrijkomen van meer centjes bepalend, de vraag is er altijd. Ooit al iemand ontmoet die klaar was met zijn mini-koninkrijkje?

Als dit domein wordt overgedragen blijft vaak de basisunit behouden en wordt er schoon schip gemaakt aan de achterkant. Hierna wordt dan een geüpdatete versie in de plaats gebouwd. Het enige wat verandert is de materialiteit en de modewoorden. Golfplaten worden isolatiepakketten, bijkeuken en waskot worden uitbouw.

De duurzaamheid van dit stukje bouwtraditie kan in vraag gesteld worden, al moet kunnen worden toegegeven dat de meeste koterijen er al een tijdje stonden toen dit toverwoord aan belang won. En wees nu eerlijk: De rijwoning is een stuk ruimte-efficiënter dan zijn vrijstaande collega's en is op dat vlak zeker iets wat we, waar gepast, moeten behouden.

Ook mag niet vergeten worden dat de rijwoning als typologie een groot aandeel heeft in ons gehele woningsbestand. Deze twee laatste factoren zorgen er samen voor dat de aanbouw een prominente sleutel vormt in het duurzaam omspringen met ons huidig woonpatrimonium. Een cruciale tool om deze veel voorkomende typologie aan te passen aan onze huidige woonwensen. Dus pompen we best nog wat aandacht en liefde in de achterkant.

De lichtstraatfabrikant dankt u.

 Robbe Kaljouw

Ieder jaar trekken tal van studenten er voor een half jaartje op uit om de cultuur op te snuiven in een nieuwe stad. Ook enkele Existenzers besloten dit jaar op erasmus te gaan. Maar hoe verschilt het leven in het buitenland nu van dat in Leuven?

MILAAN

- Michelle

De algemene mentaliteit in Milaan is zoals de Italianen gekend zijn: enorm chill, inefficiënt en zeker niet gestructureerd. Iedereen komt te laat en genieten, goed eten en veel op stap gaan staan centraal. De mensen zijn heel warm, sociaal en babbelen ontzettend veel, luid en natuurlijk met veel gebaren. Het engels is niet altijd vanzelfsprekend. Eten staat ook heel centraal. Een leuk concept dat deze mentaliteit representeert zijn de 'aperitivo bars': hier bestel je voor +/- €10 een cocktail en staat er een heel buffet voor je klaar waar je ongelimiteerd van kan eten!

Op de universiteit is deze mentaliteit ook merkbaar. Alles verloopt vrij chaotisch en ongestructureerd, zo worden er bv. voor mondelinge examens geen uurregeling doorgegeven. Bij de start van een vak, maak je de keuze om een aanwezige of niet-aanwezige student te zijn. De aanwezige studenten krijgen een makkelijker examen. De vakken zijn ook een stuk makkelijker dan in Leuven. De hoeveelheid is minder en alles wordt trager uitgelegd.

WENEN

- Margo

In Wenen merk je meer een grootstad mentaliteit dan een typisch Oostenrijkse mentaliteit door de vele internationals die er wonen. Door die multiculturaliteit is Engels ook nooit een probleem. Alles is er ook binnen handbereik: alle soorten eten, muziek, cultuur... Ook de Alpen en tal van andere steden zijn op een busrit afstand.

Er wordt vaak gezegd over mensen die in Wenen wonen dat ze wat afstandelijk zijn, maar als je Vlamingen gewoon bent valt dat zeer goed mee.

Op de universiteit is alles best goed geregeld. De lessen waren altijd vrij stipt en werden soms ook op alternatieve manieren georganiseerd bv. intensive teaching blocks of discussieuren. Meer specifiek was het interessant voor stedenbouw omdat dat daar een volwaardige opleiding is en dus veel meer diepgang heeft. Ook zijn de proffen een stuk chiller en staan ze dicht bij de studenten dan in Leuven.

Milaan

Milaan

Wenen

Wenen

TRONDHEIM

- Veerle

De Noren hebben het leven goed op orde. Ze zijn heel georganiseerd, sportief en gezond en dat alles zonder al te veel stress. Volop genieten van de vrije tijd is belangrijk voor hun. Ze zijn wel vrij op zichzelf, maar toch altijd heel vriendelijk. Engels spreken is dan ook totaal geen probleem.

Deze cultuur is ook sterk aanwezig op de universiteit. Er wordt hard ingezet op nevenactiviteiten. Zo was er bv. een maand lang een festival op de campus of kan je van de universiteit heel goedkoop cabins huren in de bossen om er op uit trekken.

Er moet natuurlijk ook gewerkt worden. De moeilijkheidsgraad van de leerstof is vergelijkbaar met Leuven, maar minder les en leerstof. De lessen beginnen stipt op tijd met na 45 minuten altijd een pauze. Een ding dat ook verschilt met de KULeuven is het academiejaar dat start rond 20 augustus en eindigt voor de kerstvakantie.

BEIJING

- Alicia

Typisch aan Beijing is zeker de gigantische schaal, snelheid en densiteit. De stad op zich telt bijna dubbel zoveel inwoners als België (!). De campus is een gated community waar je in principe zou kunnen leven zonder die ooit nog te verlaten (zelfs een ziekenhuis en lagere en middelbare school zijn aanwezig). Maar de efficiënte metroverbinding en sneltreinen tot wel 300 km/h moedigen aan om er op uit te trekken. Chinezen zijn heel gedreven en op zichzelf gefocust – de bibs zaten vol vanaf week één. Ze leven sterk via hun gsm en leken niet zo open naar buitenlanders. Deels is dat ook omdat taal een drempel is, hoewel ze Engels theoretisch eigenlijk wel beheersen.

Je wordt ook constant gefilmd wat je enerzijds veilig doet voelen, maar ook heel bekeken. Fascinerend was dus om een half jaar te ervaren hoe anders deze maatschappij werkt, wat natuurlijk doet nadenken over je eigen omgeving in België. Ook ontdekte je pas na enige tijd een rijke diversiteit binnenin de ogenschijnlijk homogene Chinese massa.

De lessen waren zeer verschillend van Leuven: een setting van een kleine interactieve groep rond één grote tafel. We hadden weinig les, maar daarnaast wel 2 keer per week ontwerppresentaties. Het semester eindigde al begin januari, want kerst en Nieuwjaar worden er niet gevierd.

Beijing

Trondheim

Lissabon

LISSABON

- Axelle

Het leven in Lissabon is heel relaxed en met weinig stress. Meer dan uur te laat komen is dan ook niet abnormaal. De Portugezen werken veel, maar ook inefficiënt. Daarnaast heb je een continue vakantiegevoel doordat er zo weinig druk is, het goede weer en de toeristen. De Portugezen zijn vriendelijke en open mensen die over het algemeen goed Engels spreken.

Op de universiteit trekt dit zich door. De lessen beginnen zelden op tijd. De deadlines zijn ook niet zo strikt. Als je vergeet in te schrijven voor een examen, kan dat nog wel geregeld worden. De examens zijn ook minder moeilijk dan in België, ook al is de leerstof niet per se

KOPENHAGEN

- Lucas

Kopenhagen is een levendige, luchtige en frisse stad. Publieke ruimte staat centraal in deze stad. Zo zijn er veel openbare zwemplekken, parken en een heuse fietsinfrastructuur om de fietscultuur te ondersteunen. Doordat de fiets en het openbaar vervoer zo centraal staan, voel je je nooit onveilig als fietser.

Daarnaast zijn de Kopenhagers heel open voor nieuwe trends, hoewel ze op sociaal vlak wel eerder gereserveerd zijn. Ze zijn wel altijd vriendelijk zolang de regels gevolgd worden, wat iedereen dan ook plichtsbewust doet. De Denen zullen zich ook niet overwerken. Tussen 8 en 17 uur wordt intensief gewerkt en daarna is het tijd voor *hygge*.

Op de campus hangt een gelijkaardige sfeer met veel open ruimte en publieke voorzieningen. De lessen duren ook van 8 uur tot 17 uur stipt, maar je hebt minder les waardoor de werkdruk lager is dan in Leuven. Ook zijn ze grote fan van groepswerken en projecten, waardoor je minder examens hebt. Het semester begint ook al begin september met examens voor kerst (je hebt dus kerstvakantie!). In januari is er dan nog een projectperiode.

 Lucas Behets

Lissabon

Kopenhagen

Kopenhagen

CAFE PARQUE

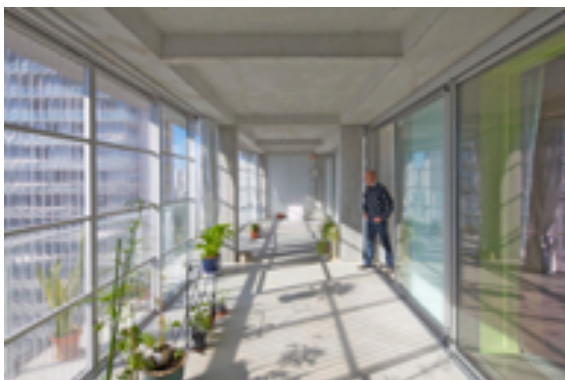

EUROPEAN UNION PRIZE FOR CONTEMPORARY ARCHITECTURE MIES VAN DER ROHE AWARD 2019

Sterk Europees architectuurwerk, dat is wat deze reizende tentoonstelling van de EU Mies Award 2019 toont. Om de twee jaar worden interessante projecten geselecteerd die tot belangrijke discussies leiden over het ontwerpen en bouwen in Europa. De prijs houdt rekening met de architectuur als een langzaam proces dat zich aanpast aan sociale, politieke en economische veranderingen. Zo zijn de prijsdoelstellingen gericht op het bevorderen en begrijpen van het belang architectuur in al zijn kwaliteit en complexiteit. Dit wordt bekeken in termen van technologische, bouwkundige, sociale, economische, culturele en esthetische prestaties. De betekenis van architectuur - gekoppeld aan de bouwmarkt - heeft een sociale impact en brengt een culturele boodschap over. Kwaliteit verwijst daarom naar universele waarden van generieke gebouwen, onafhankelijk van hun programma's: de essentie van dingen in plaats van hun formele waarden. Uit de 383 genomineerden werden 6 finalisten gekozen die allemaal typerend zijn omwille van hun drang om verandering teweeg te brengen.

“Ze willen een functie, een typologie of een gebruik uitdagen. De zes projecten tonen een grondig begrip van architecturale kwaliteit en een hoog niveau van vakbekwaamheid, maar nog belangrijker: ze creëren nieuwe normen voor architectuur als discipline maar ook als een middel voor verandering. Elk op hun eigen manier bevatten ze een open programma dat de vrijheid biedt voor interpretatie en om zich aan te passen aan de gegeven ruimte.” – Dorte Mandrup, juryvoorzitster

Het winnende project van deze editie is de transformatie van 3 sociale woningblokken met 530 woningen in Grand Parc Bordeaux door architect Frédéric Druot in samenwerking met architecten Anne Lacaton, Jean-Philippe Vassal en Christophe Hutin. De blokken uit de jaren '60 waren dringend toe aan een grondige renovatie. Het vertrekpunt was dan ook nieuwe kwaliteiten te geven aan het interieur. Meer ruimte, meer licht, meer zicht en een upgrade van de nutsvoorzieningen waren het doel. Door de huidige kwaliteiten te bewaren en enkel toevoegingen te voorzien werden deze nieuwe woonkwaliteiten gerealiseerd. Dit komt vooral tot uiting door de grote wintertuinen en balkons, die als het verlengde van het bestaande werden bijgevoegd. Elk appartement geniet hierdoor van meer ruimte, meer natuurlijk licht en meer uitzichten.

Dankzij een goede voorbereiding zorgden de architecten ervoor dat de bewoners in hun woningen konden blijven wonen. In totaal duurde de renovatie slechts 12 tot 16 dagen per appartement.

Dit project is een schoolvoorbeeld om van een verouderde hoogbouw, waarvan er vandaag de dag nog veel bestaan, een ecologische vestiging te maken op een economische en duurzame manier.

“Ik ga de ene kamer in en de andere uit! En het is groot. Je kunt er bijna in verdwalen. Het is het tegenovergestelde van hoe ik me vroeger voelde. Toen opende ik gewoon één venster, terwijl ik hier alles wijd open kan zetten. Het is niet één venster, maar drie vensters tegelijk. Ik woon hier al 20 jaar. Vroeger kon ik niet ademen, maar nu kan ik dat wel!” – Sandrine, bewoonster van één van de 530 gerenoveerde woningen van het Grand Parc Bordeaux

De prijs voor opkomend talent ging naar BAST, Bureau Architecture Sans Titre, met hun project E26 (school refectory) in Montbrun-Bocage, Frankrijk. De opgave hield in om de oude kantine te vervangen die op de eerste verdieping van het hoofdgebouw dat dateert uit de jaren 20, gehuisvestigd was.

Het nieuwe gebouw is uitgestrekt over 60 meter en is 4 meter breed. Een lang wit dak van metalen golfplaten zweeft als het ware op een volledig transparant gebouw. De ruimtes binnenin worden afgescheiden door 5 houten binnenwanden met voor de rest geen andere obstakels die het zicht tussen de binnenplaats en de buitenzijde van het gebouw hinderen. Het kleine gebouw dient dus zowel als scheiding van de binnenplaats van de weg en gaat zo geen ‘heftige confrontatie aan met de bestaande site’, zoals de architecten zelf zeggen. Het biedt royale ruimtes aan die zich wijds openen naar het landschap en de omgeving.

De 4 ruimtes worden ingevuld als keuken, refter voor de kleuterschool, ruimte voor de leerlingen van de lagere school en tot slot een grote binnenplaats die uitgeeft op de koer met een centrale gootsteen om de handen te wassen. Door het gebruik van glazen panelen die als een accordeon openvouwen, ontstaat er continuïteit tussen het interieur van het gebouw en de koer.

De tentoonstelling is nog tot zondag 22 maart te bezichtigen in de Universiteitsbibliotheek op het Mgr. Ladeuzeplein 21 in Leuven. Gratis voor KULeuven studenten en medewerkers.

 Christine Willems

“Met zijn ligging aan een kleine provinciale weg, tegenover een uitgestrekte weide, blijft de refter van de basisschool in Montbrun-Bocage, een landelijke gemeente ongeveer 70 km ten zuiden van Toulouse, bijna onopgemerkt. Wel, laat ons zeggen ‘bijna’. Hoewel het gebouw ontdaan is van uiterlijk vertoon en het op één of andere manier refereert naar de architectuur van een kleine boerderij, neem je misschien nog iets bijzonders waar.” – Architect Benjamin Aubry over E26, de nieuwe schoolkantine.

Waarom de studenten van onze richting gekozen hebben voor Leuven is voor de ene een evidentie waar het voor de andere toch een overweging was.

We nemen een kijkje aan de overkant, met name de opleiding architectuur te Antwerpen en hun studentenwerking Modulor. Ook Cement Collectief uit Brussel doet hun dagelijks leven uit de doeken.

Wat zijn hun gewoontes, activiteiten en vooral hun visie? Hoe ervaren zij hun eigen studentenstad en hoe gaat het ontwerpvak er bij hen aan toe?

MODULOR

Sportcompetities Archigoldcup Kerstevent

Cultuureventen Studentsonstage Keldercafé Lezingen

Calamartes Popupbar Designweek Het Bal Des Ontwerpers

Sportweekend Bodega Kiesweek Taxilezing

Modulor, Antwerpen, is geboren vanuit hetzelfde idee als Existenz. Zelfstandig lezingen organiseren en naarmate de jaren vorderden er ook studentikoze activiteiten aan toevoegen. Dit werkingsjaar bestaan ze uit 15 **actieve leden** die elk hun eigen verantwoordelijkheid dragen inzage evenementen.

De **focus** ligt voornamelijk op de studenten van de eigen faculteit en daarmee willen ze ook de sfeer van een '**alternatieve faculteit**' behouden. Dit staat in **groot contrast met Existenz** waarbij de visie is om ook de cultuur en architectuur liefhebber van Leuven en omstreken aan te trekken.

De **ondersteuning** die studenten kunnen vinden bij Modulor bestaat voornamelijk uit de lezingen maar er wordt ook een peter- en meterwerking georganiseerd. Ook zijn ze ten alle tijden een aanspreekpunt bij vragen en problemen. De nadruk lag de voorbije jaren voornamelijk op het educatieve aspect. Dit jaar is er een nieuwe tak toegevoegd, **Modulor-Events**, waardoor er sinds heden ook meer feestjes worden georganiseerd met als hoogtepunt van het jaar het **Bal des Ontwerpers**.

Antwerpen als **studentenstad** is verschillend van Leuven. Je heb er vele studentenclubs om bij aan te sluiten en genoeg clubs, bars, (dans)cafés, ... om naartoe te trekken. Toch ligt het uitgaansleven in het weekend niet stil, het verplaatst zich dan naar andere plekken in de stad, buiten de studentenbuurt.

Elk **ontwerpjaar** wordt opgedeeld in groepen van 15 tot 20 studenten. Deze **ateliers** hebben twee keer per week consult. Alle ontwerpen starten met enkele weken analyse of **casus**, gevolgd door een vak **ontwerp**.

Ieder jaar wordt de focus gelegd op verschillende termen zoals constructie, omgeving, etc. In de master is er de keuze tussen verschillende studio's.

Cement Collectief van campus Sint-Lukas te Brussel is herboren in 2018 en werkt met enkele **kleine werkgroepen** die elk verantwoordelijk zijn voor een bepaald onderdeel van de activiteiten, net zoals bij Existenz. In totaal bestaan ze dit jaar uit 13 leden, wat hen daardoor veel kleinschaliger maakt. De **visie** die hen drijft is het versterken van banden tussen de verschillende studenten van de eigen campus en die van LUCA om zo **kunst en architectuur** te kunnen **verbinden**.

Doorheen het jaar organiseren ze verschillende evenementen waar 'architectuur en de student' het **centrale thema** is. De evenementen variëren constant om zo **geen vast stramien** aan te nemen, wat Existenz wel heeft. Zo geven ze elke keer een nieuwe draai aan de activiteiten.

Door de ligging van de campus, is de school eerder een tussenstop voor het leven van een student. Ze proberen de **campus een nieuwe betekenis** te geven waar mensen langer willen vertoeven eerder dan een opgelegde plek. Het hoogtepunt van het jaar is het moment op het einde van het schooljaar waar ze kunnen **terugkijken op een geslaagd jaar** vol leerrijke, leuke en feestelijke herinneringen.

Brussel is niet echt te beschrijven als een studentenstad. De stad leeft wel continu en je komt in aanraking met vele andere **culturen** en mensen. Zo zit je ook niet vast aan één bepaalde locatie en gemeenschap. Er is voor elk wel iets te vinden. **Brussel bruist!**

Het ontwerpvak staat centraal en is het belangrijkste onderdeel in de opleiding. De focus ligt vooral op **vormgeving** en niet op het structurele aspect. Wat opvalt is dat er wel een korte introductie wordt gegeven van autocad maar dat studenten in essentie hun eigen voorkeur geven. Ook wordt het contrast tussen computer en **handgemaakte tekeningen** benadrukt, waarbij vaak gebruik wordt gemaakt van een combinatie.

Kunstzinnig & parametrisch ontwerpen met Marionette in Vectorworks

The making of... het indrukwekkende Van Gogh-plein in Zundert door het Nederlandse architectenbureau [delacourt][vanbeek]. Kan jij tellen hoeveel stenen nodig waren voor het iconische portret op het marktplein?

Geïntregeerd? Kom meer te weten op:
vangogh.vectorworks.be

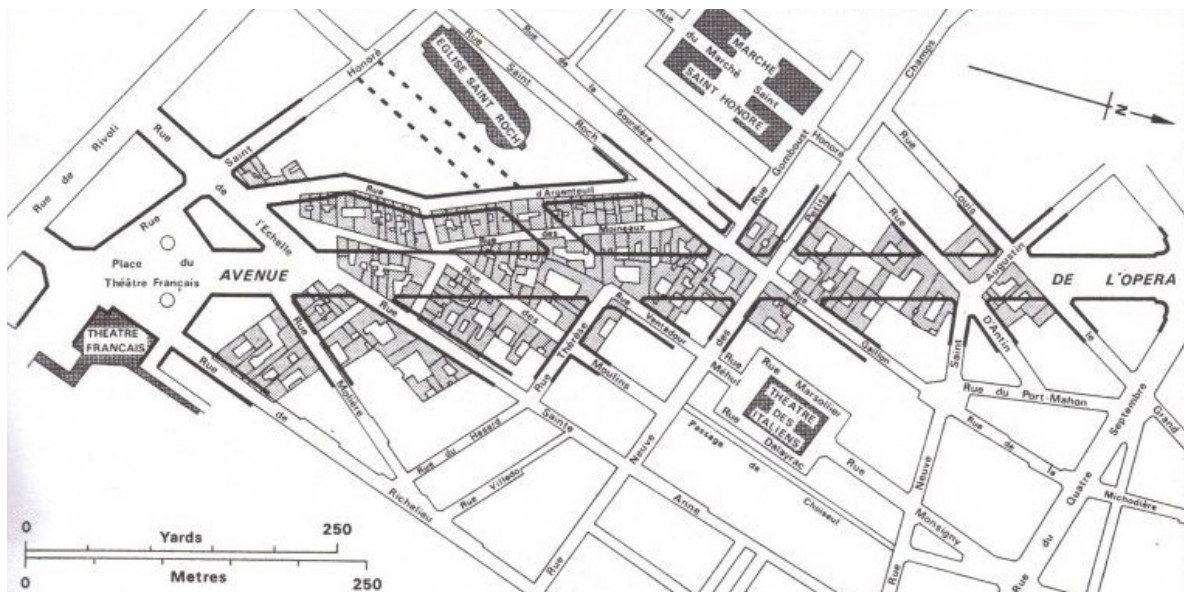
VECTORWORKS
A NEMETSCHKE COMPANY

Het modernisme staat voor vooruitgang: de mogelijkheid tot het bouwen van een betere, misschien zelfs een ideale wereld. Maar dit verhaal heeft ook een keerzijde. Een universele standaard is gebaseerd op een universele mens. Maar bestaat er wel zo'n mens, en van wie zijn de lichamen die niet in deze idee passen? (Evelien Feys)

Boulevards en bourgeoisie

Tussen 1922 en 1925 ontwikkelde Le Corbusier, Charles-Édouard Jeanneret-Gris voor de vrienden, het Plan Voisin, een radicaal ontwerp dat een deel van het Parijse stadscentrum tegen de grond zou werpen. Enkele historische wijken van Parijs werden geplaagd door slechte hygiëne, ziekte en overbevolking. Le Corbusiers rationele, functionele raster ingevuld met wolkenkrabbers en slingerende appartementsblokken was onmiskenbaar modernistisch: een uniform veelvoud aan prototypische vormen, doordrongen van efficiëntie. En misschien ook een tikkeltje totalitair. Het doel was om de bevolkingsdichtheid en transportefficiëntie te maximaliseren, terwijl er veel (groene) open ruimte zou bijkomen.

Het Plan Voisin was niet het eerste radicale stedenbouwkundige plan dat voor Parijs werd ontworpen. In 1853 kreeg Georges-Eugène Haussmann de opdracht van keizer Napoléon III om de Parijse binnenstad eens grondig onder handen te nemen. Na een zeventigtal jaar van revoluties en staatsgrepen was de onrust in Parijs allesbehalve gaan liggen, en wilde Napoléon III zijn tegenstanders zo weinig mogelijk kansen bieden. De Parijse binnenstad moest dus snel bereikbaar zijn voor het leger, zodat er optimale militaire controle zou zijn van de publieke ruimte. In de PR voor het project ging het wel eerder over andere problemen die het plan zou oplossen: proper water in de stad brengen, brede avenues en boulevards, en meer open ruimtes voorzien waar frisse lucht ingeademd kon worden.

Haussmanns plan voor l'Avenue de l'Opéra, Parijs (Google Images)

Neveneffecten

Architectuur is een spiegel van haar tijd. Bij de Franse Revolutie in 1789 werden de burgerrechten van de Fransen neergepend in de Déclaration des droits de l'homme et du citoyen. En dus niet de la femme et de la citoyenne – in 1791 schreef Olympe de Gouges deze versie wel neer als kritiek op de Assemblée Nationale. De ongelijkheid van mannen en vrouwen was een fundament

van de democratie. De publieke “democratische” instituten van de staat, het onderwijs en het leger waren mannelijk terrein, net zoals de productieve arbeid. Vrouwen werden beperkt tot de private sfeer, waar ze reproductieve arbeid verrichtten: het huishouden doen en zorgen voor man en kinderen. Deze tegenstelling, elkaar aanvullend in het kerngezin, werd het nieuwe ideaal waar de burgers van de Franse staat aan moesten voldoen. Dit was een bourgeois ideaal: arbeidersgezinnen hadden de luxe niet om rond te komen met één inkomen. Arbeidersvrouwen moesten wel werken.

Een belangrijk doel van Haussmanns plan was het controleren van de publieke ruimte – en niet alleen militaire controle. De eliminatie van steegjes, vervallen gebouwen en donkere hoekjes betekent ook het verdwijnen van de tussenruimtes, de drempels tussen publiek en privaat. De conceptuele en organisatorische scheiding tussen mannen en vrouwen is een ruimtelijke scheiding. De private sfeer is vrouwelijk; de publieke sfeer is mannelijk. Daarnaast is door de strikte scheiding tussen privaat en publiek alles wat niet in de private sfeer gebeurt zichtbaar voor iedereen. Er is sociale controle. Activiteiten die er volgens de norm niet thuishoren kunnen verwijderd worden uit de publieke ruimte, en dus ook uit het publieke bewustzijn, zoals vrouwen die zich alleen op straat begaven.

De tussenruimtes zijn de havens van de gemarginaliseerden. Het zijn de plaatsen waarin mensen die niet aan de publiek acceptabele norm voldoen zich toch buiten de strikt private sfeer kunnen begeven. Begroeiing in publieke parken, steegjes, verlaten gebouwen, pieren, en openbare toiletten: het zijn ruimtes met een slechte reputatie. Er gebeuren dingen die niet in de publieke ruimte horen te gebeuren. Zulke plekken waren vanaf de jaren '70 bijvoorbeeld populaire cruising-plekken voor queer mannen. Bij het 'opkuisen' van de parken, het verwijderen van de openbare toiletten, verloren deze mannen hun ontmoetingsplekken. Dit was niet louter bijkomende schade, maar het doel van de hele operatie. De afkeer van de ruimtes hing samen

 The Piers in New York City (Leonard Fink)

met de afkeer van de mensen die er gebruik van maakten op ‘verkeerde’ manieren. Het verlies van de tussenruimtes gaat gepaard met het verlies van een bepaald sociaal netwerk, het verlies van een stukje cultuur. Mensen worden teruggedrongen tot de geïsoleerde private sfeer, omdat de publieke sfeer geen optie is.

Post-koloniaal?

Het modernistische gedachtegoed is schatplichtig aan de Franse Revolutie: de moderne natiestaat werd er gebouwd op de fundamenteën secularisme, rationalisme en universalisme. Zo is ook de modernistische architectuur gestoeld op deze ideeën. Massaproductie, standaardafmetingen, het Existenzminimum – ze zijn allemaal gebaseerd op een rationele, universele standaard. Die standaard persoon was dezelfde als die van de Franse Revolutie: een witte, Europese, heteroseksuele, man zonder handicap uit de hogere middenklasse. Deze standaard werd compleet gemaakt door de idee van het kerngezin. Er werd dus ook wel eens aan de vrouwen gedacht: Schütte-Lihotzky zorgde er gelukkig voor dat vrouwen in alle efficiëntie hun keukenarbeid konden verrichten.

Het Plan Voisin is een iconisch beeld, wat des te meer een prestatie is van Le Corbusier omdat het nooit gerealiseerd werd. Of toch niet in Parijs. De Indiase regering vroeg in 1951 aan Le Corbusier

🚩 Moslims proberen te vluchten voor het geweld, bij New Delhi, september 1947 (AP)

om de nieuwe stad Chandigarh (verder) te ontwerpen. Het zou de administratieve hoofdstad van het onafhankelijke India worden, een radicale breuk met het verleden, een duidelijke keuze voor een moderne natiestaat. Men zou kunnen argumenteren dat een Westerse architect die in een voormalige kolonie een hele stad gaat bouwen vragen oproept. Maar India was een onafhankelijke staat en de regering koos zelf voor een Zwitserse architect met het bewuste doel om een modernistische stad als resultaat te hebben. Democratischer en met meer zelfbeschikking kan het haast niet.

De context zit weliswaar iets complexer in elkaar. De Britse onderdrukkers heersten bijna twee eeuwen over de Indische kolonie met een verdeel-en-heers beleid: ze zorgden ervoor dat hindoes en moslims te druk bezig waren met elkaar te bevechten om iets tegen de Britse overheersing te beginnen. De gekoloniseerden werden geracialiseerd: de Britten verdeelden hen in "rassen", die Westerse constructies waren en ondersteund werden door "wetenschap" – een analoog proces vond in vele kolonies plaats, bijvoorbeeld ook in Kongo. Zo werden bijvoorbeeld de sikhs in Punjab geracialiseerd, en 'genationaliseerd': ze werden aangemoedigd om zichzelf te zien als een apart "ras" met een aparte natie. Voordien was het onderscheid tussen sikhs en hindoes niet duidelijk gemarkeerd. Alle Indiërs werden dan weer geracialiseerd als minderwaardig tegenover de witte kolonisators. De grenzen tussen deze categorieën konden veranderen naargelang ze beter werkten in functie van de Britse overheersing. Bij de dekolonisatie van India werd – opnieuw door de Britten – het land verdeeld in India en (Oost- en Zuid-) Pakistan, langs "religieuze grenzen". Dit zorgde voor massamigratie en rellen, met enorme bloedvergieten tot gevolg.

Een moderne oplossing voor modern geweld

De idee van Chandigarh was een nieuw begin, het achterlaten van het religieus geweld van het verleden om te kiezen voor een moderne, voorspoedige toekomst. Het is bijzonder ironisch dat dit geweld als "iets Indisch" werd gezien, terwijl de structurele spanningen net bewust door de Westerse kolonisator werd geconstrueerd. Edward Saïd benadrukt het sinistere aspect van de romantisering van modernistische architectuur, die ook de architectuur van de kolonisator is, in net gedekoloniseerde landen. Volgens Saïd zijn dit artefacten die het ideologische nalatenschap van de hegemonie verderzetten en de koloniale machtshiërarchie reproduceren. Het kolonialisme mag dan wel gedaan zijn, de kolonialiteit is dat niet.

De *rush for modernism* was erg gebruikelijk bij nieuw-onafhankelijke landen, en speelde zich niet enkel af op het vlak van architectuur. Dit was sterk gelinkt aan de lokale bourgeoisie die in de kolonies gecreëerd werd om de Westerse mogendheden te ondersteunen in de overheersing. Deze bourgeoisie zag hun kans schoon om de machthebbende posities over te nemen en bepaalde koloniale onderdrukkingsmechanismen in stand te houden voor hun eigen gewin, ten koste van hun landgenoten. De grenzen tussen deze groepen waren vaak de raciale grenzen getrokken tijdens de kolonisatie. De drang naar modernisme werd mede veroorzaakt door de invloed van de Westerse mogendheden bij de dekolonisatie: ze zorgden ervoor dat hun voormalige kolonies achterbleven in handen van leiders die het Westen goed gezind waren (en de Europese landen hun economische winst uit de kolonies zo goed mogelijk konden behouden).

Het modernistische project is niet los te koppelen van het kolonisatieproject. In hun kern gaan ze allebei over het verspreiden van universele waarden en standaarden. Deze universaliteit was bijzonder eng: enkel door eeuwenlange feministische en dekoloniale strijd werden vrouwen en gekoloniseerde mensen opgenomen onder de categorie “mensen”. Het vooruitgangdenken, dat de geschiedenis voorstelt als een onuitputtelijk project van vooruitgang richting volmaaktheid, is een mythe. De mensen, de plaatsen, de natuur, de cultuur die vernietigd moesten worden voor deze vooruitgang deden en doen er nog steeds niet toe.

De macht van de architectuur

Architectuur is niet neutraal. De ruimtelijke ordening bepaalt hoe mensen leven. Machthebbers hebben baat bij hoe en waar mensen leven. Het geweld van de tabula rasa is bewust: onteigening, verdringing van armen uit de steden, displacement van vaak geracialiseerde mensen, artificiële heuvels, vernietiging van biodiversiteit – deze dingen zijn noodzakelijke voorwaarden voor het moderne ideaal. Wat Haussmann en Le Corbusier gemeen hebben, is dat hun geweld gelegitimeerd wordt door de idee dat het voor de mensen hun eigen goed is. Kolonisatie wordt op die manier ook verdedigd met architectuur en infrastructuur: “wat we daar allemaal niet gebouwd hebben”. Het is niet zo dat Plan Voisin in Parijs minder gewelddadig geweest zou zijn, maar het feit dat Plan Voisin niet gerealiseerd is terwijl er in (voormalige) kolonies wel gelijkaardige projecten gebouwd zijn, zegt veel over de geachte waarde van bepaalde mensen en hun manier van leven.

Ruimtelijke indeling en architectuur bepalen hoe mensen kunnen leven. Een kortzichtig beleid kan schadelijke gevolgen hebben, zoals de huidige ruimtelijke ordening in Vlaanderen. Men kan ook heel bewust geweld uitoefenen en een surveillance state creëren, zoals de Israëliëse regering dit doet in hun settlements op Palestijns gebied – zie ‘Hollow Land’ van Eyal Weizman. Deze foto van de hand van Le Corbusier die als de hand van God boven het Plan Voisin zweeft, is hier exemplarisch voor de macht van de ontwerper, en de machteloosheid van alle anderen.

Maquette van het Plan Voisin (Google Images)

‘Stadsvernieuwing’ maakt bepaalde onwenselijke manieren van leven onmogelijk. Het is de vernietiging van cultuur, van sociaal weefsel. De slachtoffers zijn de mensen met het minste macht, wiens manier van leven uit de publieke ruimte verwijderd moet worden. De armen, de geracialiseerden, de gekoloniseerden. Met wat geluk mogen ze hun onderdrukking zelf mee opbouwen, en vervolgens dankbaar zijn dat ze die kans gekregen hebben.

 Evelien Feys

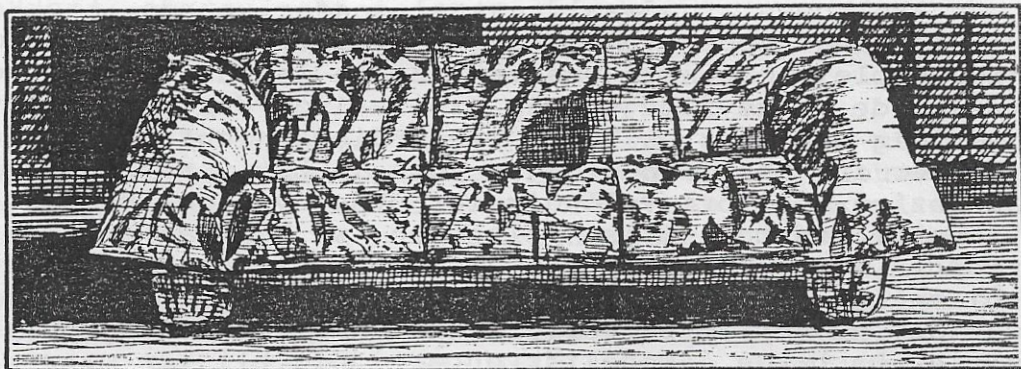

 Maquette van het Plan Voisin (Google Images)

28. Oh, oh, Blue Velvet!
 29. Eindelijk nog eens een goeie
 oude buszetel.
 30. Ik denk dat ik ermee stop,
 anders staat het nog
 in mijn kop,
 en dan ben ik morgen doodop.

JO (2) & MARYSE (3) i.s.m.
 2.KIRA & 1.IRA.

Tekeningen komen uit het
 vormleer-atelier en zijn van de
 hand van Ann, Kristiaan, Arnold
 (3x4) en Danny, Dirk (2x5). Voor
 het gebruik ervan onze dank aan
 Dhr. Neuckermans.

I pubers

Ik zie de eerstekanners reeds grote ogen trekken
 "Eindelijk eens een artikel over ons!" Mis.

't Was woensdagavond, de mist hing laag, een
 ongekende rust lag over de P. Pouletlaan in Kessel-lo.
 De rechterburen zaten te suffen achter hun BRT-scherm,
 terwijl die van de overkant, net zoals wij VTM hadden
 opstaan... hun eerste dag. En op autoweg E19 Brussel-
 Antwerpen was er ter hoogte van de afrit Boom een
 vrachtwagen gekanteld.

Die avond zaten vier Zira-leden rond de tafel, tot
 opeens de Frank zij tot Arnold: "Zeg Arnold, vertel ons
 eens iets over die oefening van staal?" En Arnold
 begon: "8,6 m2 metselwerk min 1,5 m2 raamoppervlakte,
 een dikte van 23 cm en een gewicht van 1,8 ton/m3, dat
 geeft dan de belasting van het muurtje EF..."

Gespannen en met ingehouden adem volgden we Arnolds verhaal, tot opeens Bart zei tegen mij: "Zeg Jos, zet het eens op K.V.-Mechelen - P.S.V.!" En Jos deed het, echt waar. En even later keken we terug naar VTM, we switchten gedurig, denkend aan Koen -het glas in de hand, lege bierflesjes op tafel en volle in de maag- die nu enkel naar de voetbal keek.

Traag, zeer traag vorderde de oefening, mits het nodige herrekenwerk -Franks rekenmachine functioneerde immers niet zo best. Ook VTM had het soms moeilijk... we voelden ons gesterkt. Herlinde had ons gelukkig voorzien van menig hapje, en vooral de spekrolletjes vielen in de smaak. De drank leverde eindelijk zijn verhoopte resultaat, de oefening vlotte steeds sneller en Franks rekenmachine rekende langzaamaan beter, ook VTM bleek een prima zender.

In euforie besloten we bij een glas patersbier dat Arnold de oefening best in zijn eentje kon afmaken. K.V. had intussen P.S.V. ingeblikt en Wim zat, zoals trouwens elke week, in Studio 4 te sneekeren.

Volkomen afgedwaald -staal zonder waarde- trokken we richting Appel, om vast te stellen dat d'Adario de nieuwe pleisterplaats was van de ira-leden. Koen zat er tussen de lege flesjes en ex-ira-lid Martien wachtte geduldig op kopstuk Wim. We verdiepten ons van dan af veeleer in het inhoudelijke dan in het vormelijke. En aangezien de vorm volledig los staat van de functie en derhalve overbodig is, belandden we bij het onderwerp 'Top 3 van de meisjes van Zira'. Arnold en Koen bleken buiten het bier ook nog dezelfde smaak te hebben, zeker wat de nummer 1 betreft. Frank had een ietwat andere visie, Bart kon onmogelijk onpartijdig blijven maar was wel overtuigd van zijn top- min-3 en ook ikzelf had het moeilijk. Wim nam sowiso de keuze over van diegene die hem een pint aanbood, een zeer inhoudelijke keuze dus. Even kwam Kathleen -in gezelschap van vier fors gebouwde jonge knapen- de sfeer onderbreken (fluisterend geroddel in onze gelederen), maar dra konden we weer verder... De smaak veranderde ietwat na dit onverwacht intermezzo, doch niet noemenswaardig.

Uiteindelijk hield Koen het bij een vijfdejaars en Martien ging zonder Wim naar huis. Er werd niets afgewerkt, noch de oefening, noch het gesprek. Koen en Wim gingen nog (enen??) drinken in de Schrink. Vaderlijk bracht ik Arnold, Bart en Frank thuis, waarna ik in gepeins verzonken huiswaarts reed.

't Was donderdagochtend, de mist hing laag, een ongekende rust lag over de P. Poullletlaan in Kessel-lo. De burens sliepen... ik weldra ook...

Jos (4)

“Existenz is dood.” hing 2 jaar geleden in ons kasteel uit, een manifest door PhiChiPsi (destijds masterstudenten Thibaut Van der Beken en Ward Van Hemeledonck). Gezien de eerste momenteel de wereld doortrekt, confronteerden we dan maar de tweede. Waar naartoe met Existenz de volgende 25 jaar?

Dag Ward. In 2018 schreef je een manifest, waarover ging dat en vanwaar de behoefte?

Thibaut en ik stelden de identiteit en beweegredenen van Existenz in vraag. We schreven dat de Week eigenlijk niet meer relevant was om leegstand in Leuven aan te klagen en we hadden ook bedenkingen bij de uitleg dat het wel een plek is waar écht geëxperimenteerd wordt met ruimte. Is zowel de Week als de gehele jaarwerking niet een beetje een keurslijf van vaste evenementen waarbinnen als maar vaker voor traditie wordt gekozen in plaats van voor vernieuwing? Het is fijn om te zien dat er sinds dat manifest wel een dialoog is geopend. In de Unité van vorig jaar stond een artikel met de naam “Existenz is dood, leve Existenz” en ook in deze jaargang kon ik Geert De Neuter betrappen op volgende quote: “moet je blijven volgen wat de vorige jaren gedaan werd of iets radicaal nieuw doen?”

Is leegstand vandaag de dag dan geen relevant socio-cultureel probleem meer?

Ik heb daar in Leuven mijn bedenkingen bij. De laatste 25 jaar heeft Leuven niet stilgestaan, ik zie veel stadsvernieuwingsprojecten zoals bijvoorbeeld de Vaartkom. Leegstand is een heel breed thema met oorzaken die niet altijd even zichtbaar zijn. Eén van die achterliggende redenen is het Gemeentefonds, een decreet uit de jaren '90. Het is een arbitraire distributiesleutel van de Vlaamse Overheid die bepaalt hoeveel van de twee miljard euro aan Vlaams belastinggeld naar elk van de lokale besturen vloeit. Het is niet onlogisch dat grote steden meer middelen krijgen, maar de 13 centrumsteden plus de 21 zogenaamde provinciale steden van Vlaanderen krijgen wel een verdacht grote hap uit het budget. Leuven krijgt zo 488,8 euro/inwoner, terwijl Begijnendijk het moet doen met 162,5 euro/inwoner. Dat budget gaat natuurlijk niet alleen naar ruimtelijke ontwikkeling, maar deze gekke beleidskeuze kent wel haar neerslag op de ruimte. De laatste jaren is het voor Existenz ook een uitdaging om nog een locatie te vinden.

“Existenz moet stoppen met kalendermatig te werk te gaan en terug projectmatig beginnen werken”

Je lijkt niet erg enthousiast over deze trend?

Neen. En ik denk dat ik niet alleen sta. Sommige steden vallen net buiten de boot en er klinkt ook protest vanuit landelijke gemeentebesturen. Dat is ook de reden dat het Denderfonds en het Plattelandsfonds in het leven zijn geroepen. Het is wat ex-minister Guido De Padt het “Duale Vlaanderen” noemt, en Leuven zit dus in die gegoede helft. Maar goed, in de Bondgenotenlaan staan ook 15% van de panden leeg, maar Existenz kan als studentenorganisatie toch moeilijk gaan inspelen op een veranderend consumentengedrag en de ketenificatie van de Leuvense middenstand?

En wat dan met de Week?

We mogen niet vergeten dat die Week ook dient als broedplaats van jong architecturaal geweld om dingen te testen op een schaal die het kasteel ons niet toelaat. Ik denk dat dat Weekverhaal er ook gekomen is door het Arenbergkasteel als gebouw voor een architectuurschool. Hoe is

het nota bene mogelijk dat anno 2020 een architectuurschool ontwerpt in een kasteel dat én te klein én te donker is? Waar kunnen we terecht met 1:1 maquettes of kunstinstallaties? Studenten kunnen ze niet blijven opstapelen op de vleugelpiano, hé? Daarnaast zie ik dat sommige ex-Week locaties wel een eigen leven beginnen te leiden, kijk bijvoorbeeld naar HAL5, De Hoorn of STELPLAATS. Zou het niet fantastisch zijn als het pand dat Existenz inneemt na de Week gewoon blijft bestaan als ruimtelijk labo voor, door en van architectuurstudenten?

Moeten we Existenz als werking dan herdenken nu één van onze beweegredenen ontnomen is?

Existenz moet zichzelf de vraag stellen wat ze met die Week wil doen in de volgende 25 jaar: een plek om te experimenteren met ruimte of een van Leuven's event agencies worden? Ik vrees dat Existenz meer is opgeschoven naar het tweede. Momenteel hangt Existenz vast aan een jaarkalender en verwachtingspatroon. Wordt het niet tijd om opnieuw op zoek te gaan naar actuele ruimtelijke uitdagingen zoals ontharding of circulariteit in de stad? Existenz moet stoppen met kalendermatig te werk te gaan en terug projectmatig beginnen werken.

“Hoe is het nota bene mogelijk dat anno 2020 een architectuurschool ontwerpt in een kasteel dat én te klein én te donker is?”

Moeten we ons dan heruitvinden?

Neen, het eigenlijke uitgangspunt om met minimale middelen maximale doelen te bereiken blijft altijd geldig. Het grote verschil is dat Existenz zou kunnen afstappen van die kalender. Hoeft Existenz zonodig elk jaar een nieuw leegstaand gebouw in te nemen als dat niet elk jaar even evident en relevant is? Dat legt enkel extra druk op. Als Existenz zich niet elk jaar moet bezig houden met het zoeken van panden, kan die tijd misschien gaan naar het schrijven van transformatieverhalen voor die panden. De interne werking zal zich dan wel moeten afstemmen, jongere jaren mee betrekken is voor mij een optie. Zo zou er een collectief portfolio van Existenz ontstaan, waarin Existenz samen trots op kan zijn op de projecten die ze verwezenlijkt en waar die niet worden toegeëigend door één jaar.

Voor Existenz-sympathisanten zijn evenementen zoals de Week en Bauhouse wel vaste waarden...

Natuurlijk, ga daar zeker mee door! Een parking bezetten om een feestje te bouwen, een avond een verlaten pand induiken voor een lezing... Dat kan nog altijd, maar vergeet niet dat een architectuurstudent ruimte voor experiment wel effectief nodig heeft. De eerste stappen om over te gaan naar een projectmatige werking gaan de meeste moed vergen, maar als er één studentenorganisatie is die dingen zo kritisch in vraag kan stellen, dan is het wel Existenz.

Dankjewel Ward, genoeg stof om over na te denken.

Onze ondervraagde verdwijnt doorheen de motregen in het Brusselse weefsel. Hij zet zich zodra verder aan stedenbouwkundige vraagstukken. Existenz is helemaal niet dood, besluit ik, maar zich heroriënterend in vrije val. Leve Existenz.

Tien jaar geleden hoorde ik voor het eerst het shutter-geluid van mijn camera. Mijn eerste foto was geboren. Sinds dat exacte moment is een verslaving ontstaan die enkel maar toeneemt. Niks geeft meer vrijheid dan er op uit te trekken, jezelf als een minuscuul persoon te plaatsen in een tijdloze omgeving, en er de essentie van vast te leggen op camera. Mijn doel is dan ook om mensen mee te trekken in deze wereld rondom mij door hen de onconventionele invalshoeken te laten zien waarmee ik de wereld waarneem.

 Sybren de Boever

Existenz is 25!

Dit jaar bestaat Existenz 25 jaar. 25 Jaar waarin werd gefantaseerd, gebouwd, geschreven, afgebroken, nagedacht en georganiseerd, maar vooral: plezier gemaakt. Al het doen en laten van de Existenzers, uitvinden, aanpassen en bijvoegen van activiteiten, wordt uitgebreid besproken op de Expo en in het Jaarboek, maar hier alvast een appetizer.

Twee-en-een-half decennium architecturaal experimenteren

Ontstaan vanuit een nood om identiteit te definiëren in de zee van burgerlijk ingenieur-architecten, werd in 1995 in het Arenbergkasteel een projectweek georganiseerd rond architectuur. Het jaar erop werd deze fakkel doorgegeven en ExistenzMaximum werd nogmaals georganiseerd. Een maximaal effect creëren met minimale middelen, en zo de grens van de architectuur verleggen en opzoeken. Dat was het streefdoel. Ook impulsen en raakvelden met andere disciplines zoals ingenieurswetenschappen en kunst, werden opgezocht. Het jaar daarop werd Existenz georganiseerd in een verlaten pand in het centrum van Leuven. Zo ontstond het handelsmerk; een week lang een leegstaand pand innemen en laten zien wat er allemaal mogelijk is, de verborgen kwaliteiten naar boven brengen, alsook workshops, lezingen, tentoonstellingen en het sporadische feestje op locatie organiseren. Vijfentwintig jaar lang is deze traditie gegroeid en deel geworden van wat het betekent om archie te zijn. Dit geeft aan studenten de kans om praktisch met architectuur bezig te zijn, en op schaal 1:1 een ruimte te ontwerpen en creëren. Enkele voorbeelden van die verlaten locaties die welbekend zullen klinken zijn bibliotheek Tweebronnen, STUK, Museum M, De Hoorn en de Stelplaats. Maar ook in het Rijksarchief, de oude Zwembadsite, Botanico en de bottelarij van Stella werd de Existenzweek georganiseerd. Sommige van deze gebouwen werden gesloopt, anderen werden gerestaureerd en zijn nu weer volop in gebruik, andere gebouwen staan nog steeds leeg.

Naast deze labo-week voor architectuur, organiseert Existenz sinds 2010 de welbekende cafés. Met het oog op een ontspannen en gezellige sfeer, worden beginnende/lokale bandjes uitgenodigd op een alternatieve locatie. Telkens is er ook een thema waarmee dan een (kunst) installatie of sfeer verbonden is. Denk zo maar aan Café Exposé, Mouvé, Parqué, Cultivé, Travaillé, Commencé, Illuminé etc.

Zoals elke studentenorganisatie betaamt, organiseert ook Existenz feestjes. Bauhouse wordt al 15 jaar lang tot drie keer per jaar georganiseerd en zet vooral de alternatieve muziekscène in de spotlight.

Verder brengt Existenz ook een tweejaarlijks tijdschrift uit, de Unité (waarvan u momenteel de tiende jaargang - tweede editie - in handen heeft). Hierin worden zaken die ons nauw aan het hart liggen, alsook opiniestukken, interviews, en kunstenaars besproken.

Een all-time favorite, de Champagnecantus, werd voor het eerst georganiseerd in 2005 en is ondertussen een klassieker. Verder zijn gedurende de jaren ook de Reis, de XII Competition, een standje op de 24-uren loop en de Studentenlezing, deel geworden van het vaste gamma. Hiernaast werd ook een Existenzbier, een Existenzradio, een Existenzwebsite, Existenzquiz en een Existenzpaviljoen ingevoerd, en behouden door elk volgend jaar.

Dynamiek blijft bestaan doordat Existenz elk jaar door een nieuwe groep studenten wordt georganiseerd. Samen plannen, rond een thema werken, visie vormen, organiseren en met creatieve oplossingen voor de dag komen creëert binnen het jaar een goede verstandhouding. Andere activiteiten, zoals de wedstrijd, Bauhouse-feestjes en cafés zorgen dat er ook over de jaren heen meer interactie ontstaat.

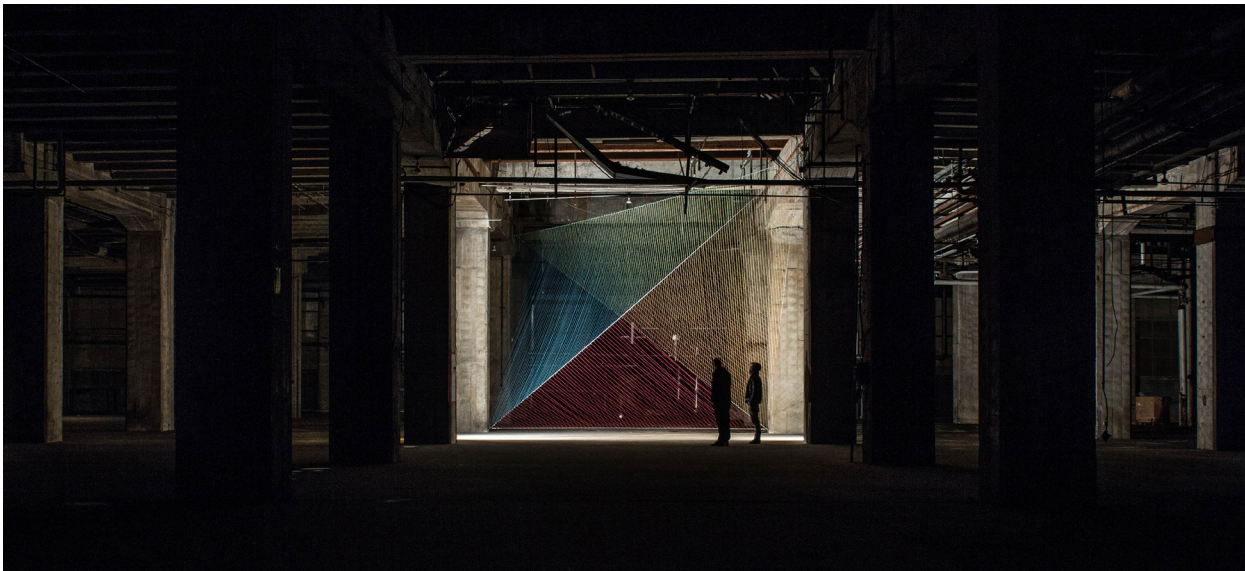
Wij, het huidige Existenz, willen niet alleen een waardevolle nieuwe editie op poten zetten, maar ook de voorbije 24 jaar accentueren. Dit doen we door middel van een 'Existenz Expo' op onze eigen Existenzweek, waarin we elke editie tentoonstellen. Aanvullend maken we een 'jaarboek', een archief van deze kwarteeuw op papier. Verder hebben we ook de oude week-locaties willen benadrukken in het Leuvense straatbeeld. Hiervoor is een kleinschalig paviljoen ontworpen en gebouwd. Je kan er verschillende dingen in herkennen afhankelijk van de hoek waaruit je kijkt en de manier waarop je het benadert. Dit verwijst naar de filosofie van Existenz, waarin waarde wordt terug gegeven aan een gebouw dat zijn levenseinde gezien lijkt te hebben.

Vanaf de eerste week van het academiejaar hebben we elke locatie (te beginnen bij de oudste) een week lang in de verf gezet met behulp van dit paviljoen. Vierentwintig weken lang werd zo een route gesponnen doorheen Leuven, waarbij lokale architectuur in de kijker werd gezet, met als afsluiter in week 25, onze eigen Existenzweek. Op deze week organiseren we ook een reünie voor alle Ex-istenzers, want het lijkt ons fantastisch om alle mensen verzameld te zien die op hun beurt mee hebben gebouwd, verbouwd en geknutseld aan het Existenz dat wij vandaag kennen.

Na een kwarteeuw geldt Existenz in Leuven en omstreken als een studentenorganisatie met culturele insteek, als bezetter van gebouwen, maar vooral als een enthousiaste bende vierdejaars archies die zich engageren om architectuur op de proef te stellen. Er worden (vooral intern) vragen gesteld over de architecturale en maatschappelijke relevantie van Existenz. Ze lijkt haar doel te hebben gediend en uitgeleefd te zijn. Maar de zin van de studenten om Existenz te beleven is daarmee niet afgenomen.

Na het jubileumjaar is het dus met kritische blik zoeken naar het opnieuw betekenisvol invullen van deze studentenorganisatie om ze een nieuwe adem in te blazen.

 Anaïs Van der Hauwaert

 © Hannelore Veelaert (au pays des merveilles) en Gijs Van Vaerenbergh

In tijden van vluchtelingen crisissen ontwikkelde DMOA architecten een speciaal type van shelter dat comfort en veiligheid biedt aan zij die het nodig hebben. Een plek waar mensen uitgerust zijn met basisvoorzieningen voor gezondheidszorg en scholing, dit door een combinatie van ambacht en moderne techniek.

Drie jaar geleden benaderde Bart Peeters, die zelf al heel lang in de humanitaire hulp werkte, DMOA met de vraag of zij hun ervaringen van innovatie en detaillering niet konden inzetten voor grotere shelters en medische boegen. Men wilde streven naar een zo'n goedkoop mogelijk huis voor iedereen. Dit is een moeilijke opgave aangezien de realiteit waarin de meeste vluchtelingen leven meestal anders is dan we ons voorstellen. Het zijn niet enkel warme woestijngebieden waar mensen in moeten overleven, maar ook gebieden met temperaturen tot -10°C zoals bijvoorbeeld in Irak. Daarnaast zijn er nog veel andere factoren waar rekening mee gehouden moeten worden. Veel gebieden worden getroffen door grote stormen en de verblijfsduur kan oplopen tot tientallen jaren. Dit alles wil dus zeggen dat er eigenlijk op zoek moet worden gegaan naar een duurzame oplossing waarbij een gewone tent niet volstaat.

Doordat sommige lokale wetten bakstenen gebouwen verbieden en de opbouw hiervan enigszins wat tijd in beslag neemt, is een tent of container vaak de enige oplossing. Door een combinatie van die twee ideeën, kan er zowel aan de thermische als aan de akoestische eisen voldaan worden. Een minimum aan materiaal verscheppen en een efficiënte manier van opzetten, bracht een soort tentstructuur tot stand die alle comfort en stabiliteit biedt, namelijk de Maggie.

De structuur is zeer eenvoudig: het lijkt op een tent waarbij de wanden nog voor een deel opgevuld worden. Deze opvulling bestaat altijd uit lokale materialen en is dus ook plaats afhankelijk. In Irak en Kameroen werd er bijvoorbeeld kleikorrel gebruikt als opvulling. In de nacht kruipt de koelte in de muren vol klei waardoor overdag de binnentemperatuur stabiel blijft en gedurende heel de dag het gewenste comfort aanwezig is.

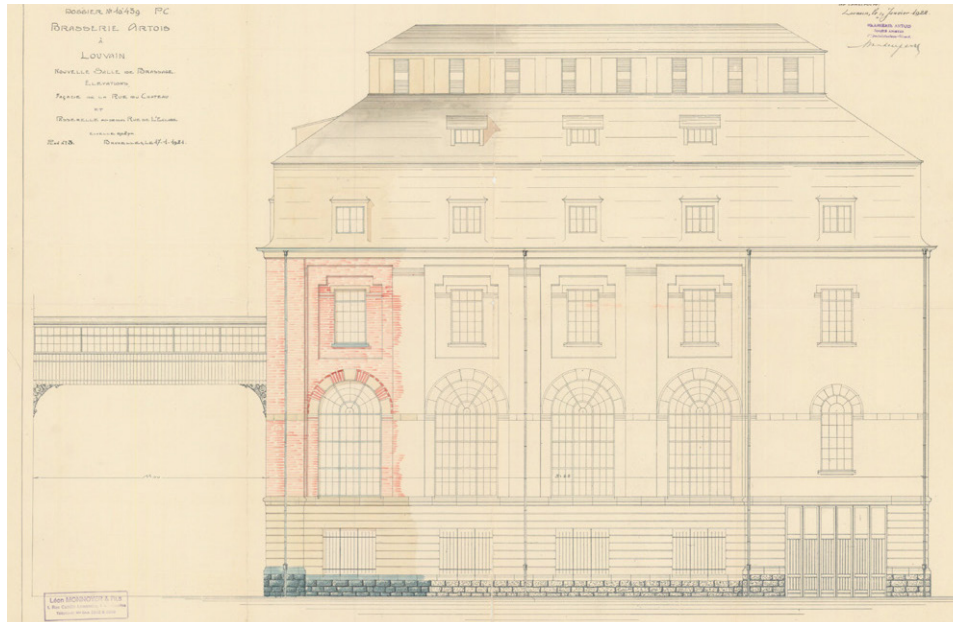
Welke materialen er juist gebruikt worden, hangt dus af van vele parameters. Deze verschillende versies van de Maggie zijn op basis van een thermodynamisch model onderzocht, dat in samenwerking met het departement Bouwfysica van de KU Leuven is gemaakt. Een school die enkel overdag gebruikt wordt, verschilt met een patiëntenboeg waar er 24u op 24u mensen aanwezig zijn. Daarnaast zijn de regio en het klimaat ook belangrijke factoren.

De eerste Maggie werd geplaatst in opdracht van het bestuur van Steenokkerzeel. Het was daar tijdelijk de best geïsoleerde plaats vanwege de laag energetische waarde dat een Maggie heeft. Nu zijn er al veel meer gerealiseerd overal ter wereld. Benjamin Deneff is dag in, dag uit bezig met de realisatie ervan. Wat dit sociaal project zo interessant maakt, is dat het makkelijk te demonteren is, wat het ideaal maakt voor conflictsituaties waar het snel moet gaan. Het is dus een tijdelijke en circulaire oplossing die uiteindelijk toch een groot verschil maakt voor vele mensen.

 Maggie Shelter in gebruik

Over het parcours van deze brouwerij door de eeuwen heen; Vernieling en heropbouw, uitbreiding en herbestemming. Met dank aan 360 architecten, Miss Miyagi en De Hoorn voor het delen van informatie en documenten.

 oorspronkelijke gevel

De eerste vermelding van het huis “Den Horen” dateert van 1366, verwijzend naar het jachtgebied van de graven van Leuven op de Keizersberg (zoals de jachthoorn in het symbool van Stella Artois). Op diezelfde plaats werd de kleine brouwerij Den Horen opgericht. Historici beweren dat Leuven in de 16e eeuw enkel bleef bestaan dankzij de Universiteit en de kleine brouwerijen, waarvan Den Horen sinds 1540 als belangrijkste wordt beschouwd. In 1717 kocht Sebastiaan Artois dit brouwerijtje, dat hij zijn naam gaf. Zijn nakomelingen besloten een familievennootschap op te richten. Ze kochten andere kleine brouwerijen op, herbouwden en breidden uit. Zo ontstond het complex “Brouwerijen Artois” (ca. 1740). Ten tijde van Napoleon was Artois de grootste brouwerij in Leuven. Aan het einde van de 19e eeuw zorgden nieuwe fabricagemethoden ervoor dat er een nieuw type bier zou ontstaan. Het succes van de goudblonde drank was zo groot dat er door architect Henri Beyaert nieuwe, moderne gebouwen ontworpen dienden te worden langs de Vaart om de productiecapaciteit te vergroten. (de Vaart werd aangelegd in ca. 1755, als economische verbinding met Gent en de Schelde).

In 1901 wordt de “Naamloze Vennootschap Brouwerijen Artois” opgericht. Wanneer deze vennootschap in 1921 beslist om te investeren, beschikte men slechts over een rechthoekig stukje grond op de hoek van de Sluisstraat en de Burchtstraat. Dit bleek genoeg te zijn omdat men, in plaats van het klassieke horizontaal brouwproces, een verticaal brouwtraject invoerde. Zo werd een eventuele uitbreiding niet schak gezet. De funderingen en constructie zouden beter moeten omdat de graansilo's boven de brouwketels worden geplaatst (ipv ernaast, zie snede), wat de constructie duurder maakt, maar waardoor transport van de ingrediënten door middel van de zwaartekracht wordt verwezenlijkt ipv met pompen en liftmechanieken, wat goedkoper is.

Men begon aan de bouw van de brouwerij in 1923, wat maakt dat het één van de eerste gebouwen van een industriële schaal in de Vaartkom is. Het oudste gedeelte, de brouwerij Artois, werd ontworpen door architecten L. Monnoyer en zoon, met veel aandacht voor architecturale details in de brouwzaal en de gevels.

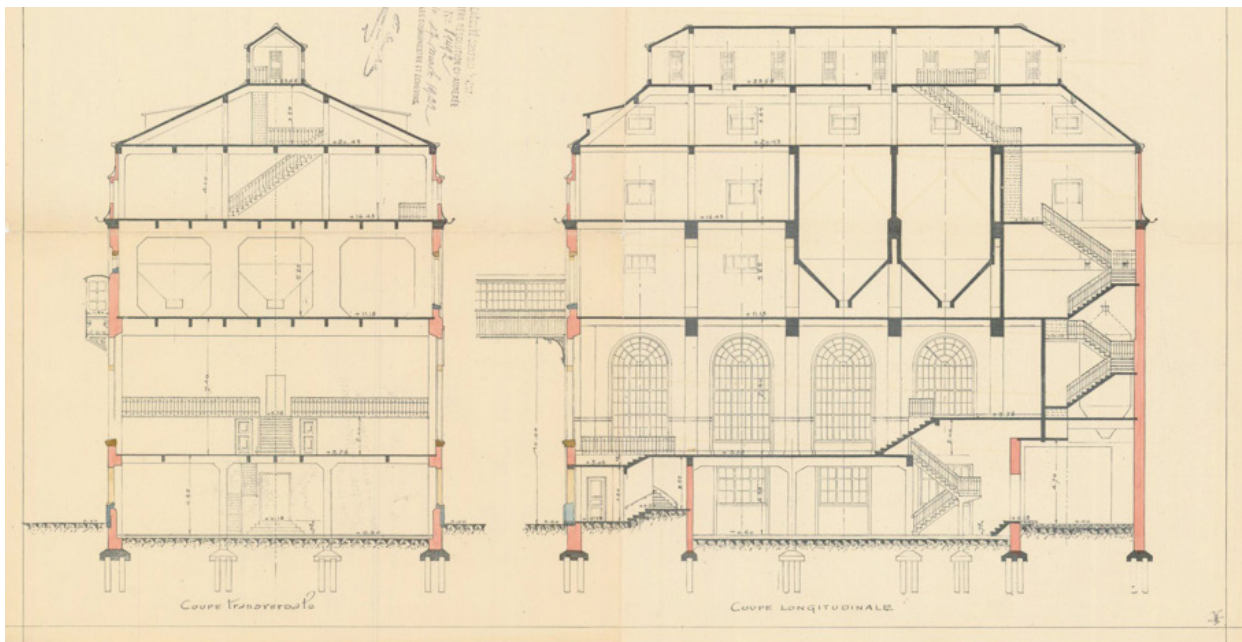
Functionaliteit

Van boven naar onder onderscheiden zich zes functies. Eerst komt men de machinezaal tegen, 80 centimeter diep, omwille van het transport van vloeistoffen. Het gebouw heeft geen kelder gezien de hoge grondwaterstand. Vervolgens is er de brouwzaal, waar de kuipen en kookketels staan. Op de derde verdieping is de tremelzaal met kleine verplaatsbare silo's. Hier is ook de mond van de grotere silo's waarin mout, rijst en maïs werd opgeslagen. In het dak bevinden zich vervolgens de maalterij en de verdeelzaal, en het topje van het dak heeft een verluchttingsfunctie.

“De Hoorn wil interessante synergieën mogelijk maken. Het gaat zowel om private als publieke delen waar ondernemers, werknemers, creatievelingen, onderzoekers, kunstenaars en consumenten elkaar ontmoeten en ondersteunen. Een centrum waar kennis, innovatie en creativiteit in elkaar overvloeien.”

Constructieve aspecten

Men koos voor een compact gebouw in de hoogte wat hoge stabiliteitseisen stelde. De Leuvense ingenieur Arthur Vierendeel bedacht in 1895 de Vierendeelliger, waarbij opengewerkte dragende balken hun belastingen overbrengen op betonnen kolommen. De Hoorn is één van de eerste industriële gebouwen die gebruik maakt van dit constructieprincipe. De vierendeelligers zijn zichtbaar in de Tremelzaal, waar ze de gehele Brouwzaal (18m) overspannen en het gewicht van de bovenliggende verdiepingen én van de vaste silo's, die ertussen zijn opgehangen, opnemen. Wat ook opvalt in de snede is dat de vloerplaat van de brouwzaal niet bijster dik is. Dit kan verklaard worden doordat de ketels hun eigen ondersteuning en fundamente hebben, waardoor met hun dynamische trillingen en de thermische uitzetting geen rekening gehouden moet worden en de vloerplaat dus enkel personenlast moet kunnen opnemen.

▀ Snede van het oorspronkelijke gebouw. Merk op: vierendeelligers en silo's

Interieur

Rekening houdend met vochtigheid, condensatie en hygiëne, betegelde men de vloeren en hoge wanden van de brouwzaal (merk ook het meandermotief op). Hierboven zijn de muren bepleisterd en geschilderd. Ook de toegang tot deze zaal heeft de nodige aandacht gekregen: een dubbele marmeren bordestrap, sierlijke leuning van staalprofielen en een handgreep in hout leiden de bezoeker de imposante brouwzaal in. Het interieur van de overige verdiepen is zuiver functioneel: betonnen vloeren, gekalkte en geschilderde wanden. Hierin valt het industriële aspect veel harder op en speelde het een grotere rol dan esthetiek.

De Tweede Wereldoorlog

De bombardementen tijdens de tweede wereldoorlog troffen de gehele Vaartkom. Dankzij de vierendeelliggers en de betonnen silo's, die werden gebruikt om de stabiliteitseisen te realiseren, bleven de lager liggende verdiepingen van de Artois wel overeind.

Tot aan de Tweede Wereldoorlog waren er twee bouwstijlen in gebruik: enerzijds vertoonden de oudste gebouwen nog steeds een lichte imitatie drang naar klassieke stijlelementen zoals boogramen, mansardedaken en zware sokkels en kroonlijsten, verwijzend naar de oude pakhuistypologie (o.a. de Hoorn).

Anderzijds kozen nieuwere gebouwen (bv. de silotoren, 1935 en de watertoren, 1934) resoluut voor de vernieuwende art-decostijl, om de industriële vooruitgang uitdrukking te geven.

Hiertegenover focuste de heropbouw van de Vaartkom na de oorlog zich volledig op industriële en dus functionele schaalvergroting: men wilde geld en tijd besparen om zo snel mogelijk terug te beginnen aan de productie. Dit uitte zich in het verdwijnen van de historiserende architectuur. Men bouwde hoger en in een industriële en modernistische architectuur.

Ook de Artois had door de oorlog beperkte financiële middelen. In deze context zijn de toevoegingen van een vierde, vijfde en nieuwe zesde verdieping bovenop de oude brouwerij door architect P. Stevens duidelijk te zien, omdat die delen van de gevels soberder en rationeler werden uitgevoerd. Daar zit het verschil vooral in het weglaten van de kapconstructie en het modernistisch gebruik van een plat dak. Al deze aanpassingen hebben tot een eclectische gevelopbouw geleid met elementen uit de jaren '20 (vanonder) en de jaren '50 (vanboven).

Herbestemming

De productie-eenheden verhuisden vanaf de jaren '70 naar de nieuwe, volledig geautomatiseerde brouwzalen aan de Kesselstraat, en hiermee raakte de oude brouwerij buiten gebruik. Desalniettemin speelde brouwerij de Hoorn een belangrijke rol in de groei van Artois en was hij de bakermat van de huidige brouwigigant Inbev. Het is daarom volkomen logisch dat het gebouwencomplex in december 1997 als monument werd beschermd, ook omwille van de prachtige en goed bewaarde brouwzalen, vierendeel-zaal en machinerie, maar vooral om zijn lange en rijke geschiedenis, die Leuven internationaal op de kaart zette. In academiejaar 2003-2004 werd dit interessant leegstaand gebouw ook gebruikt als Existenz-locatie, na meer dan een decenium leegstand.

Het project 'Creative Minds' van het naamloze vennootschap Den Hoorn wilde dit prachtige gebouw een nieuwe toekomst verzekeren en nam het initiatief door ruimte te bieden aan creativiteit en kruisbestuiving. Het architectuurbureau 360 werd als laureaat van de besloten wedstrijd weerhouden in 2008. In 2009 wordt het aangepaste voorontwerp definitief goedgekeurd. Door de crisis in 2008 echter, bleek NV Den Hoorn niet in staat om het totale project te financieren. Uit een grondige analyse bleek dat het mogelijk was om met minimale veranderingen in het ontwerp, de bouw op te delen in twee fasen. De eerste fase werd opgeleverd in 2012. Door dit faseren veranderde het ontwerp wel lichtelijk. Het resultaat van de tweede fase staat nu te pronken in het Sluispark, een extra bakstenen volume bovenaan toegevoegd.

De majestueuze brouwzaal dient tegenwoordig als originele receptieruimte en feestzaal, verder herbergt zich hier een café, een restaurant, kantoorruimte, er is een polyvalente zaal, conferentieruimte en housing units. Het gebouw werd nieuw leven ingeblazen en drukt nu weer zijn stempel op de Vaartkom, in lijn met zijn bewogen geschiedenis.

 Anais Van der Hauwaert

 © 360architecten.
Renderbeeld
fasen 1

Einde! Hier eindigt jammer genoeg het Unité-verhaal voor ons. We hopen dat u ervan genoten heeft. Voor ons was het alvast een plezierige en leerrijke ervaring. Met een trots en verzadigd gevoel geven we dan ook graag de fakkel door aan onze opvolgers.

Bedankt aan levendig Existenz en onze gastschrijvers.

Hoofdredactie

Lucas Behets
Lotte Nuyts

Redactie

Anais Van der Hauwaert
Christine Willems
Alicia Van der Stighelen
Arnaud Vander Donckt

Gastschrijvers

Robbe Kaljouw
Evelyn Feys

Foto's

Quint Daenen
Robbe Kaljouw
Elisabeth Peeters
Sybren de Boever

Cover

Lucas Behets

**FLAGSHIP STORE
MASSENHOVEN**

+32 3 475 15 15
info@anyway.be

VERDELERS

Brugge
+32 496 29 65 24

Dendermonde
+32 52 47 70 90

Diepenbeek
+32 11 26 21 29

Kortrijk
+32 496 51 69 00

Assen (NL)
+31 592 371 500

Breda (NL)
+31 168 370 126

Tilburg (NL)
+31 13 534 5002

Rotterdam (NL)
+31 10 511 5905

WIE DEURDENKT, DENKT ANYWAY

De Belgische binnendeurspecialist ANYWAYdoors biedt sinds 1995 een modern en functioneel alternatief voor de klassieke binnendeur. ANYWAY legt de focus op hoogtechnologische, duurzame en onderhoudsvriendelijke materialen. Alle deuren zijn volledig afgewerkt en worden 100% op maat gemaakt.

**red dot award
winner**

Existenz is een cultuurorganisatie van 50 studenten in hun eerste masterjaar burgerlijk ingenieur-architect aan de KU Leuven, die naast hun studies zich vrijwillig inzetten om allerlei activiteiten te organiseren.

In een zoektocht naar wat architectuur - in de ruimtste zin van het woord - kan bieden trachten ze hun publiek te intrigeren en inspireren door een brede waaier aan kunsten aan te wenden, van architectuur over muziek tot installatiekunst. Existenz verwijst naar de Existenzminimum woningen van het modernisme: maximale functionaliteit op een minimaal oppervlak. Dit proberen we te evenaren door kwaliteitsvolle evenementen te brengen met minimale middelen en zo een innovatieve kijk te bieden op architectuur en ontwerp.

Naast het gamma van activiteiten die we tijdens het jaar organiseren vormt de Existenz Week het hoogtepunt van dit inspirerende jaar. Deze projectweek in een leegstaand pand ingevuld met lezingen, debatten, workshops en installaties is na 24 jaar een begrip geworden in Leuven.

 EXISTENZ 1920

KU LEUVEN

